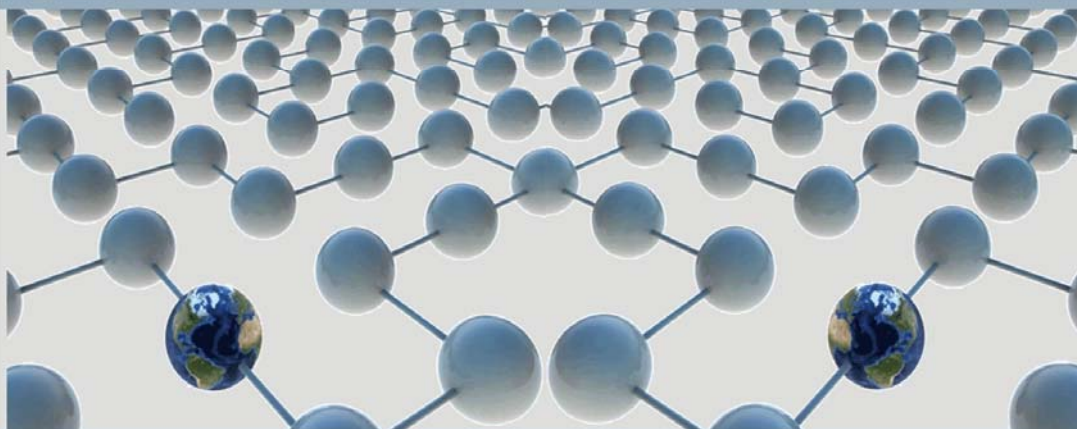

Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο
Τμήμα Οικιακής Οικονομίας και Οικολογίας
Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών: «Εκπαίδευση και Πολιτισμός»
Κατεύθυνση: «Διοίκηση και Διαχείριση Εκπαιδευτικών Μονάδων»

**Τίτλος: Οι Νέες Τεχνολογίες στη Δημόσια Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση,
η χρήση τους στη Διοίκηση των Σχολικών Μονάδων.**

Διπλωματική εργασία της **Ειρήνης Παναγούλη**

Εξεταστική επιτροπή:

Σαϊτή Άννα

Αναπληρώτρια Καθηγήτρια, Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο, Επιβλέπουσα

Προκοπιάδου Γεωργία

Διδάκτωρ τμήματος Αρχιτεκτονικής και Βιβλιοθηκονομίας, Ιόνιο Πανεπιστήμιο, μέλος εξεταστικής επιτροπής

Σαρδιανού Ελένη

Διδάκτωρ τμήματος Οικιακής Οικονομίας και Οικολογίας, Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο, μέλος εξεταστικής επιτροπής

**ΟΙ ΝΕΕΣ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΕΣ ΣΤΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ, Η ΧΡΗΣΗ ΤΟΥΣ ΣΤΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΤΩΝ
ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΜΟΝΑΔΩΝ**

Περίληψη

Η διοίκηση της σχολικής μονάδας είναι μία από τις σημαντικότερες λειτουργίες του σχολικού οργανισμού και αποσκοπεί στην πραγματοποίηση των στόχων που επιδιώκονται από αυτόν. Το έργο της σχολικής διοίκησης αναζητά και υιοθετεί νέες, σύγχρονες και αποδοτικές μεθόδους, αφού σχετίζεται με την ποιοτική αναβάθμιση της εκπαιδευτικής διαδικασίας. Οι Τεχνολογίες Πληροφορίας και Επικοινωνιών (ΤΠΕ), αποτελούν μέσο εκσυγχρονισμού τόσο στην εκπαιδευτική διαδικασία, όσο και στη διεκπεραίωση των διοικητικών διεργασιών. Τα σχολεία της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, αξιοποιούν λοιπόν, όλο και περισσότερο τις Νέες Τεχνολογίες (ΝΤ), υιοθετώντας τη χρήση τους στην καθημερινή πραγματικότητα και εξασφαλίζοντας σύγχρονα τεχνολογικά μέσα στη διδακτική πράξη και διευκόλυνση στις διοικητικές εργασίες.

Όμως, η ενσωμάτωση των ΝΤ στη διοικητική πράξη, δεν είναι ενιαία και κοινή σε όλα τα σχολεία της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, καθώς παρατηρείται έλλειψη στην τεχνολογική υποδομή και στην επιμόρφωση των διοικητικών στελεχών. Στόχος της συγκεκριμένης εργασίας είναι: α) να διερευνήσει το βαθμό αξιοποίησης και τον τρόπο υιοθέτησης των νέων τεχνολογιών στη διοίκηση των σχολικών μονάδων σε αστικές, ημιαστικές και αγροτικές περιοχές, β) να μελετήσει την εξοικείωση του ανθρώπινου δυναμικού της σχολικής διοίκησης στη χρήση του Η/Υ καθώς και να αναδείξει την ανάγκη αλλά και τη μορφή κατάλληλης επιμόρφωσης των διευθυντών σχετικά με τις ΝΤ και γ) να εξετάσει την υφιστάμενη τεχνική υποστήριξη στις σχολικές διοικήσεις. Με βάση τα ερευνητικά αποτελέσματα, προτείνονται επίσης, λύσεις ως προς την καλύτερη και αποδοτικότερη αξιοποίηση των ΝΤ στη σχολική διοίκηση.

Abstract

School administration is one of the most important functions of the school and its purpose is to set and fulfill certain goals. Administration seeks and adapts new, modern and efficient methods in order to improve the education quality. Information and Communication Technologies are a way of developing the educational procedure and accomplishing the administrative activities. New Technologies (NT) are adapted and increasingly used in the every day activities since modern technological means are used in Education as well as to enhance administrative activities.

However, making use of the NT in administration is not common in every primary school since there is a lack of technological knowledge and training. The purpose of this dissertation is: a) to evaluate the application and adoption of new technologies in school administration in urban, suburban and agricultural areas, b) to analyze the performance of personnel in computer usage and to highlight the need for proper training on new technologies and c) to examine the technology that is currently used by the administration. Taking into account the research results, suggestions are made in order to improve the administration performance in NT usage.

Πίνακας περιεχομένων

Εισαγωγή	Σελίδες
1. Πρόλογος	8
2. Δομή της εργασίας	9
3. Ευχαριστίες	10
Μέρος Πρώτο: Θεωρητική Διερεύνηση	11
Κεφάλαιο 1: Οι Νέες τεχνολογίες στην εκπαίδευση	12
Η προβληματική της έρευνας	12
1. Περίληψη	12
2. Τοποθέτηση του προβλήματος	12
3. Σκοπός της έρευνας	17
4. Ερευνητικές Υποθέσεις της έρευνας	17
5. Αναγκαιότητα της έρευνας	18
6. Σπουδαιότητα του προβλήματος	18
7. Προϋποθέσεις του προβλήματος	18
8. Οριοθέτηση του προβλήματος	19
Κεφάλαιο 2: Χρήση των Νέων Τεχνολογιών στον Εκπαιδευτικό χώρο	20
1. Περίληψη	20
2. Οι NT στην εκπαίδευση	20
3. Η σχολική διοίκηση	22
4. Η αξιοποίηση των NT στη σχολική διοίκηση	24
5. Παράγοντες που επηρεάζουν την αποτελεσματικότητα των NT	27
6. Επιμόρφωση	28

Μέρος Δεύτερο: Η Έρευνα	32
Κεφάλαιο 3: Μεθοδολογία	33
1. Περίληψη	33
2. Μεθοδολογική Προσέγγιση	33
3. Το Δείγμα	33
4. Το Ερωτηματολόγιο	34
5. Εργαλεία Στατιστικής Ανάλυσης	35
Κεφάλαιο 4: Ανάλυση των Εμπειρικών Αποτελεσμάτων	36
1. Περίληψη	36
2. Γενικά στοιχεία διευθυντών/τριών	36
3. Γενικά στοιχεία σχολικής μονάδας	37
4. Τεχνολογικός εξοπλισμός	38
5. Τεχνική υποστήριξη	40
6. Επιμόρφωση	45
7. Προτάσεις Ερωτηθέντων Διευθυντικών Στελεχών	53
Κεφάλαιο 5: Ερμηνεία των Αποτελεσμάτων της Έρευνας	55
1. Περίληψη	55
2. Γενικά Στοιχεία	55
3. Ανάλυση Δημογραφικών Στοιχείων Διευθυντικών Στελεχών	56
4. Ανάλυση Στοιχείων Δημοτικών Σχολείων	56
5. Ανάλυση Στοιχείων Τεχνολογικού Εξοπλισμού των Σχολείων	57
6. Ανάλυση στοιχείων τεχνικής υποστήριξης	58
7. Εξοικείωση των Διευθυντικών Στελεχών με τον Η/Υ	60
8. Προτάσεις Διευθυντών για την Αξιοποίηση του Τεχνολογικού Εξοπλισμού στα Σχολεία	64

Κεφάλαιο 6: Συμπεράσματα-Προτάσεις	66
1. Περίληψη	66
2. Συμπεράσματα	66
3. Προτάσεις	68
 Μέρος Τρίτο: Βιβλιογραφία-Παράρτημα	70
Ελληνόγλωσση Βιβλιογραφία	71
Ξενόγλωσση Βιβλιογραφία	76
Παράρτημα Ερωτηματολόγιο	80

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1. Πρόλογος

Η σύγχρονη εποχή χαρακτηρίζεται από ραγδαίες εξελίξεις και συνεχή ανάπτυξη. Ιδιαίτερα στον τομέα των Τεχνολογιών της Πληροφορίας οι αλλαγές και οι επιδράσεις είναι απροσδόκητες και σημαντικές σε κοινωνικά, οικονομικά, πολιτικά και πολιτιστικά ζητήματα, καθώς οι συνέπειές τους διαμορφώνουν τη σύγχρονη κοινωνία.

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Λισαβόνας (23-24 Μαρτίου 2000), κατέληξε στο συμπέρασμα ότι «κάθε πολίτης πρέπει να διαθέτει τις δεξιότητες για τη ζωή και την εργασία στη σημερινή και στη μελλοντική κοινωνία της Πληροφορίας». Επίσης, διαπιστώθηκε η σημαντικότητα της διάδοσης στους νέους, μέσω της εκπαίδευσης, όλων των νέων εργαλείων γνώσης και επικοινωνίας, ώστε να έχουν τον απόλυτο έλεγχο και να είναι ικανοί να ανταποκριθούν στις οποιεσδήποτε εξελίξεις. Έχει παρατηρηθεί επομένως, μια νέα σχέση ανάμεσα στις Τεχνολογίες της Πληροφορίας και την εκπαίδευση, με τη δημιουργία της «Κοινωνίας της Γνώσης» (Knowledge Society). Πρόκειται λοιπόν, για την προώθηση της «ψηφιακής κουλτούρας» (Καστής, Χαραμής 2001).

Οι συνεχείς αλλαγές και εξελίξεις στη σημερινή κοινωνία, στη νέα λοιπόν κοινωνία, στην Κοινωνία της Πληροφορίας, οδηγούν στην αναζήτηση όλο και πιο αποτελεσματικών συστημάτων διαχείρισης, διοίκησης, οργάνωσης και εκπαίδευσης. Σήμερα, προσφέρονται πολλές δυνατότητες μάθησης και ιδιαίτερα αξιοποιήσιμα νέα συστήματα διοίκησης και διαχείρισης μέσω των Τεχνολογιών Πληροφοριών και Επικοινωνιών (ΤΠΕ). Στο εκπαιδευτικό σύστημα επομένως, ασκούνται μεγάλες επιρροές από όλες τις κοινωνικές, οικονομικές, πολιτικές και τεχνολογικές εξελίξεις. Συγκεκριμένα, οι Νέες Τεχνολογίες διαμορφώνουν ένα αναβαθμισμένα εργαλείο μάθησης αλλά και διοίκησης. Συχνά λοιπόν, εμφανίζεται η χρήση των ΤΠΕ στην εκπαίδευση και στη διοίκηση, αλλά χωρίς οργάνωση, επεξεργασία και σε βάθος μελέτη (Δημητρακοπούλου 2004).

Όπως προαναφέρθηκε, παρά τη μεγάλη σημασία και προσφορά των ΝΤ στον εκπαιδευτικό χώρο, δεν έχουν αξιοποιηθεί επαρκώς από το δημόσιο σχολείο πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, ιδιαίτερα ως προς την εισαγωγή τους στη δημόσια διοίκηση των δημοτικών σχολείων. Στη συγκεκριμένη εργασία, θα διερευνηθεί ο βαθμός εφαρμογής και ο τρόπος χρήσης του Η/Υ από τους διευθυντές δημοτικών σχολείων, εξετάζοντας την επάρκεια της υφιστάμενης τεχνικής υποστήριξης των σχολικών διοικήσεων και αναδεικνύοντας την ανάγκη συστηματικής

επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών, ώστε να αξιοποιηθούν αποτελεσματικά οι Νέες Τεχνολογίες στη διεκπεραίωση της διοικητικής οργάνωσης του σύγχρονου δημόσιου δημοτικού σχολείου.

2. Δομή της εργασίας

Η εργασία χωρίζεται σε δύο μέρη: τη θεωρητική διερεύνηση και την έρευνα. Το **πρώτο** μέρος αποτελείται από δύο κεφάλαια.

Στο πρώτο κεφάλαιο παρουσιάζεται η προβληματική της έρευνας, η τοποθέτηση του προβλήματος, ο σκοπός και η αναγκαιότητα της έρευνας, οι ερευνητικές υποθέσεις, η σπουδαιότητα, οι προϋποθέσεις και η οριοθέτηση του προβλήματος.

Στο δεύτερο κεφάλαιο μελετάται η χρήση των Νέων Τεχνολογιών στον εκπαιδευτικό χώρο, η σχολική διοίκηση, η αξιοποίησή τους στη σχολική διοίκηση, οι παράγοντες που επηρεάζουν την αποτελεσματικότητα των ΝΤ και η επιμόρφωση.

Το **δεύτερο** μέρος αποτελείται από τέσσερα κεφάλαια. Στο τρίτο κεφάλαιο γίνεται παρουσίαση της μεθοδολογίας που χρησιμοποιήθηκε, ανάλυση των χαρακτηριστικών του δείγματος της έρευνας και του ερωτηματολογίου που διανεμήθηκε καθώς και των εργαλείων στατιστικής ανάλυσης.

Στο τέταρτο κεφάλαιο παρουσιάζεται η ανάλυση των αποτελεσμάτων της έρευνας: τα γενικά στοιχεία των διευθυντών/τριών, τα γενικά στοιχεία της σχολικής μονάδας, ο τεχνολογικός εξοπλισμός, η τεχνική υποστήριξη, η επιμόρφωση και οι προτάσεις των ερωτηθέντων διευθυντικών στελεχών.

Στο πέμπτο κεφάλαιο γίνεται ερμηνεία των αποτελεσμάτων λαμβάνοντας υπ' όψιν τα γενικά στοιχεία του δείγματος, τα δημογραφικά στοιχεία των διευθυντικών στελεχών, τα στοιχεία των δημοτικών σχολείων, τα στοιχεία του τεχνολογικού εξοπλισμού των σχολείων, την ανάλυση των στοιχείων τεχνικής υποστήριξης, την εξοικείωση των Διευθυντικών Στελεχών με τον Η/Υ και τις προτάσεις Διευθυντών για την Αξιοποίηση του Τεχνολογικού Εξοπλισμού στα Σχολεία

Τέλος, στο έκτο κεφάλαιο παρατίθενται τα συμπεράσματα από την έρευνα καθώς και οι προτάσεις για την καλύτερη χρήση των ΝΤ στη διοίκηση των δημοσίων δημοτικών σχολείων και την επιμόρφωση των διευθυντών σχολείων.

Το **τρίτο** και τελευταίο μέρος, περιλαμβάνει την ελληνόγλωσση και ξενόγλωσση βιβλιογραφία που μελετήθηκε, όπως και το ερωτηματολόγιο το οποίο μοιράστηκε.

3. Ευχαριστίες

Θα ήθελα να ευχαριστήσω ιδιαίτερα την κύρια Σαΐτη Άννα, αναπληρώτρια καθηγήτρια του Χαροκοπείου Πανεπιστημίου και την κυρία Προκοπιάδου Γεωργία, Διδάκτωρ τμήματος Αρχειονομίας και Βιβλιοθηκονομίας του Ιονίου Πανεπιστημίου. Η βοήθεια και η καθοδήγησή τους υπήρξαν πολύτιμες για την εκπόνηση της διπλωματικής εργασίας. Επιπλέον, ευχαριστώ θερμά τον κύριο Σαΐτη Χρίστο Καθηγητή του Πανεπιστημίου Αθηνών, για τις πολύ χρήσιμες συμβουλές που μου προσέφερε. Θέλω να εκφράσω ευχαριστίες και στο τρίτο μέλος της τριμελούς επιτροπής, την κυρία Σαρδιανού Ελένη, Διδάκτωρ του τμήματος Οικιακής Οικονομίας και Οικολογίας του Χαροκοπείου Πανεπιστημίου καθώς και σε όλους τους διευθυντές των σχολικών μονάδων που βοήθησαν την έρευνα, συμπληρώνοντας το ερωτηματολόγιο.

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ

ΘΕΩΡΗΤΙΚΗ ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

ΟΙ ΝΕΕΣ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΕΣ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Η Προβληματική της έρευνας

1. Περίληψη

Η χρήση των Τεχνολογιών Πληροφορίας και Επικοινωνιών (ΤΠΕ) στην εκπαίδευση θεωρείται εργαλείο διδασκαλίας και μάθησης αλλά και σημαντικό μέσο διοικητικής οργάνωσης. Πολλές φορές όμως, παρουσιάζονται δυσκολίες ενσωμάτωσης των ΤΠΕ στα σχολεία, εξαιτίας διαφόρων ελλείψεων και αδυναμιών, με αποτέλεσμα τη μη ικανοποιητική αξιοποίησή τους. Αυτή η έρευνα επικεντρώνεται στην ανάδειξη της αναγκαιότητας εφαρμογής των νέων τεχνολογιών (ΝΤ) από τους διευθυντές των σχολικών μονάδων, καθώς και στην εξέταση των παραγόντων που επηρεάζουν την αποτελεσματική υιοθέτησή τους στη διοικητική πράξη.

2. Τοποθέτηση του προβλήματος

Στις μέρες μας, η έννοια «πληροφορία» κατέχει σημαντική αξία, και με τη μορφή προϊόντων ή υπηρεσιών, διαχέεται ηλεκτρονικά και ψηφιακά στο σύγχρονο άνθρωπο, ο οποίος την αναζητά μέσα από ολοκληρωμένα πληροφοριακά συστήματα και διαδικτυακές εφαρμογές. Όπως χαρακτηριστικά επισημαίνει ο Bangemann (1994), η πληροφορία που διαδίδεται σε ψηφιακή μορφή μέσω ηλεκτρονικών δικτύων, διατηρεί το καθοριστικό πλεονέκτημα ότι είναι στη διάθεση του ενδιαφερόμενου χρήστη ανεξαρτήτως χρονικών και γεωγραφικών περιορισμών. Με τον τρόπο αυτό, βελτιώνονται οι συνθήκες συνεργασίας, συναλλαγών και επικοινωνίας, αποφεύγονται οι άσκοπες μετακινήσεις, εξασφαλίζεται η γρήγορη και έγκυρη ανάκτηση της επιθυμητής πληροφορίας, ενώ παράλληλα εξοικονομείται πολύτιμος χρόνος για τους συναλλασσόμενους (Αναστασιάδης, 2000).

Στο πλαίσιο αυτό, οι Τεχνολογίες Πληροφορίας και Επικοινωνιών (ΤΠΕ) έρχονται να συνδράμουν στο έργο της αποτελεσματικής και αποδοτικής οργάνωσης και επεξεργασίας της διοικητικής πληροφορίας, επιφέροντας σημαντικές και καίριες αλλαγές και στη δημόσια διοίκηση της χώρας μας, αναφορικά με τη μέθοδο και τους τρόπους οργάνωσης των πληροφοριών που παράγονται στο πλαίσιο των δραστηριοτήτων των δημόσιων οργανισμών. Χαρακτηριστικά παραδείγματα αυτής της νέας τάσης, αλλά και της σημαντικότητας των ΤΠΕ στη διαχείριση της πληροφορίας, αποτελούν τα Επιχειρησιακά Προγράμματα «Κοινωνία της Πληροφορίας» και «Ψηφιακή Σύγκλιση», από τους στόχους των οποίων είναι η βελτίωση των

υπηρεσιών απέναντι στον πολίτη και στις επιχειρήσεις, η εξασφάλιση πολλαπλών καναλιών επικοινωνίας, καθώς και η ανάπτυξη και υιοθέτηση ολοκληρωμένων πληροφοριακών συστημάτων για την παροχή άμεσης και έγκυρης πληροφόρησης, αλλά και γρήγορων και αποτελεσματικών συναλλαγών. Σύμφωνα με τον Rheingold (2000), οι νέες τεχνολογίες (NT) διαμορφώνουν ένα νέο τρόπο επικοινωνίας, στον οποίο οι αποστάσεις εκμηδενίζονται, ενώ τα δίκτυα και το πλήθος των τεχνολογικών και επικοινωνιακών εφαρμογών διαμορφώνουν το πλαίσιο ενός «παγκόσμιου χωριού» (Χλαπάνης, 2006).

Υπό το πρίσμα αυτών των εξελίξεων, διαπιστώνεται ότι η δράση της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης (e-government) αποτελεί καθοριστικό οργανωτικό και λειτουργικό κομμάτι της σύγχρονης Δημόσιας Διοίκησης, με απώτερο στόχο την αναδιοργάνωση των διοικητικών υπηρεσιών, τη δημιουργία ολοκληρωμένων ψηφιακών συναλλαγών για πολίτες και επιχειρήσεις, καθώς και τον ανασχεδιασμό των διοικητικών διαδικασιών.

Η δράση αυτή της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης επηρεάζει όλους τους τομείς της ανθρώπινης δραστηριότητας, συμπεριλαμβανομένου και εκείνου της εκπαίδευσης. Η ανάγκη μάλιστα ενσωμάτωσης των NT στις σχολικές μονάδες παρουσιάζεται ως ιδιαίτερα επιτακτική, καθώς ο εκπαιδευτικός θεωρείται ένας από τους βασικότερους κοινωνικοποιητικούς παράγοντες, αλλά και σημαντικότερος διαμεσολαβητής, τόσο για τη μάθηση και την ανάπτυξη των νεαρών ατόμων, όσο και για τη διαμόρφωση του αυριανού δυναμικού μιας χώρας (Ράπτης & Ράπη, 2001).

Στο πλαίσιο αυτό, η εισαγωγή των ΤΠΕ στην εκπαίδευση δημιουργεί ένα τελείως διαφορετικό μαθησιακό, διδακτικό καθώς και διοικητικό περιβάλλον, προκαλώντας επιτάχυνση και διαφοροποίηση σε όλα τα επίπεδα της διδακτικής και διοικητικής διεύθυνσης των μαθησιακών και διοικητικών διαδικασιών (Keegan 1993). Όπως χαρακτηριστικά επισημαίνει ο Τζιμογιάννης (2002) οι νέες τεχνολογίες παρέχουν πληθώρα εκπαιδευτικών και διοικητικών εργαλείων, όπως διδακτικά προγράμματα (tutorials), προσομοιώσεις (simulations), εφαρμογές υπερμέσων (hypermedia) και εικονικής πραγματικότητας (virtual reality), εφαρμογές στο διαδίκτυο, τα οποία συμβάλλουν καθοριστικά στη βελτίωση της εκπαιδευτικής και διοικητικής πράξης, αλλά και στη μείωση χρόνου και κόστους εργασίας (Παπάς 1989), μέσω της εξάλειψης γεωγραφικών και χρονικών περιορισμών. Σύμφωνα με τον Μακράκη (2000) και τον Trinidad (1997), η τεχνολογία είναι κάτι περισσότερο από ένα εργαλείο, είναι το μέσο που επηρεάζει την

πορεία της σκέψης μας, την αλληλεπίδραση με τους άλλους, καθώς και τα οράματα και τις προσδοκίες μας.

Ωστόσο, οι νέες τεχνολογίες (NT) στα σχολικά συστήματα δε συνδέονται μόνο με την εκπαιδευτική διαδικασία, αλλά και με τη διεκπεραίωση των εργασιών της σχολικής διοίκησης. Συγκεκριμένα, στη διοικητική πράξη, η χρήση των NT δύναται να προσδιοριστεί στους ακόλουθους τομείς: (Τσολακίδης, Φώκιαλη 1998)

- γραμματειακή υποστήριξη
- ηλεκτρονική επικοινωνία
- μηχανοργάνωση διοικητικών θεμάτων (βαθμολογία μαθητών, παρουσίες-απουσίες, ωρολόγιο πρόγραμμα).

Οι ΤΠΕ αποτελούν ένα ιδιαίτερα αποτελεσματικό μέσο, το οποίο βοηθά τις διαχειριστικές δραστηριότητες που λαμβάνουν χώρα σε μία σχολική μονάδα, συμβάλλοντας στην καλύτερη και αποδοτικότερη γραμματειακή υποστήριξη του σχολείου, μέσω της παροχής τεχνολογικών εργαλείων, όπως επεξεργαστών κειμένου, λογιστικών φύλλων, κ.ά. Επιπρόσθετα, εξασφαλίζουν τη δυνατότητα ηλεκτρονικής επικοινωνίας και ηλεκτρονικών συναλλαγών, όπως για παράδειγμα την αξιοποίηση του ηλεκτρονικού ταχυδρομείου και των τηλεδιασκέψεων. Καθοριστική, ωστόσο, είναι η συμβολή των ΤΠΕ στον τομέα της παροχής διευκολύνσεων οργανωτικής φύσεως, για τη διαχείριση, ταξινόμηση και διεκπεραίωση διοικητικών-καθημερινών θεμάτων, όπως η παρακολούθηση της βαθμολογίας των μαθητών, ο έλεγχος των παρουσιών-απουσιών, το ωρολόγιο πρόγραμμα, και άλλα (Παπαδανιήλ 2005).

Χαρακτηριστικό παράδειγμα προς την κατεύθυνση της αξιοποίησης των νέων τεχνολογιών για την υποστήριξη του διοικητικού έργου των σχολικών μονάδων, μπορεί να θεωρηθεί η υιοθέτηση και αξιοποίηση του λογισμικού e-school σε σχολεία της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Πρόκειται για ένα εξελιγμένο πληροφοριακό πρόγραμμα, το οποίο υποστηρίζει την ηλεκτρονική οργάνωση και επεξεργασία εκπαιδευτικών δεδομένων (π.χ. πρόσβαση του μαθητή στη διδακτέα ύλη, καθώς και σε εναλλακτικό διδακτικό υλικό), αλλά και διοικητικών εργασιών, όπως οργάνωση αρχείων εσόδων-εξόδων του σχολείου, παρουσιολόγιων και βαθμολογιών των μαθητών, κ. ά. Η πλατφόρμα αυτή αναπτύχθηκε από ιδιωτική εταιρεία (Έπαφος) με προδιαγραφές του Υπουργείου Παιδείας, δια Βίου Εκπαίδευσης και Θρησκευμάτων και έχει ως στόχο την ενοποίηση των μηχανογραφικών εφαρμογών για τη γραμματειακή υποστήριξη των σχολικών μονάδων, αλλά και του συγχρονισμού αυτών με το Υπουργείο Παιδείας.

Διαπιστώνουμε, λοιπόν, ότι οι τεχνολογικές εφαρμογές και τα σύγχρονα διαδικτυακά εργαλεία συμβάλλουν σημαντικά σ' ένα πολύ μεγάλο εύρος των διοικητικών καθηκόντων του διευθυντή μιας σχολικής μονάδας. Όπως επισημαίνει και η Μαυρικάκη (2000), οι ΤΠΕ θεωρούνται απαραίτητο μέσο για την ευκολότερη και αποτελεσματικότερη προσέγγιση του διοικητικού έργου, παρέχοντας τη δυνατότητα πρόσβασης, επεξεργασίας, και αξιοποίησης μεγάλης κλίμακας πληροφοριών, μέσα από την αναζήτηση σε διάφορες τράπεζες δεδομένων.

Ωστόσο, σύμφωνα με τη διεθνή βιβλιογραφία και αρθρογραφία, η ενσωμάτωση των ΤΠΕ στις σχολικές μονάδες προϋποθέτει την ικανοποίηση συγκεκριμένων παραμέτρων και προδιαγραφών (Καστής και Χαράμης 2001), προκειμένου η αξιοποίηση των νέων τεχνολογιών να χαρακτηρίζεται από αποδοτικότητα και αποτελεσματικότητα. Αναλυτικότερα, τεχνολογικοί, υλικοτεχνικοί, οικονομικοί, αλλά και παράγοντες ανθρώπινου δυναμικού επηρεάζουν όχι μόνο το βαθμό αξιοποίησης των σύγχρονων τεχνολογικών μέσων και εργαλείων, αλλά και την ποιότητα της απόδοσης που θα έχουν τα πληροφοριακά συστήματα στην καθημερινή διοικητική εργασία (Παπαδανιήλ 2005).

Η εξασφάλιση επαρκούς τεχνολογικού εξοπλισμού, καθώς και η παροχή συνεχούς και ποιοτικής τεχνικής υποστήριξης αποτελούν καθοριστικές παραμέτρους για την αποτελεσματική χρήση των ΤΠΕ (Ράπτη 2002). Συγκεκριμένα, ο εμπλουτισμός των σχολικών μονάδων με αναβαθμισμένο ποιοτικά εξοπλισμό, σε συνδυασμό με τη δυνατότητα υποστήριξης αυτού σε συνεχή και διαρκή βάση, συμβάλλει στην καλύτερη και πληρέστερη αξιοποίηση των νέων τεχνολογιών στη σχολική διοίκηση και επιταχύνει τη δικτύωση των σχολείων και των εκπαιδευτικών (Κάστης και Χαράμης 2001).

Επιπλέον, κρίνεται απαραίτητη για την ενσωμάτωση των ΤΠΕ η ύπαρξη κατάλληλων υλικών πόρων, οι οποίοι ταξινομούνται σε δύο κατηγορίες: της υλικοτεχνικής υποδομής και των υλικών μέσων. Η πρώτη κατηγορία πόρων σχετίζεται με τις κτιριακές υποδομές, τα έπιπλα, τα μηχανήματα, την εξασφάλιση αιθουσών και εργαστηρίων εξοπλισμένων με κατάλληλα τεχνολογικά μέσα και εργαλεία, τα οποία χαρακτηρίζονται από διαρκή χρήση. Η δεύτερη κατηγορία, είναι τα υλικά μέσα, τα μέσα διδασκαλίας, τα αναλώσιμα υλικά κτλ, που τίθενται σε διαρκή ροή και θεωρούνται βασικό στοιχείο για την ομαλή λειτουργία του σχολείου (Σαΐτης 2007).

Πέρα των παραπάνω παραμέτρων, σημαντικό ρόλο στην ένταξη των νέων τεχνολογιών στη σχολική διοίκηση διαδραματίζει και ο ανθρώπινος παράγοντας, καθώς ο διευθυντής και οι

εκπαιδευτικοί είναι εκείνοι που καλούνται να χρησιμοποιήσουν τα σύγχρονα τεχνολογικά μέσα και εργαλεία στην καθημερινή τους εργασία. Όπως χαρακτηριστικά επισημαίνει και η Δημητρακοπούλου (2004), σε οποιαδήποτε μεταρρύθμιση-αναβάθμιση του εκπαιδευτικού συστήματος, ο ρόλος του εκπαιδευτικού είναι πάντοτε κεντρικός και μεγάλης σημασίας, διότι σε μια αλλαγή, όπως αυτή της προσπάθειας εισόδου και ένταξης των ΤΠΕ στην εκπαίδευση, οι εκπαιδευτικοί κρατούν στο χέρι τους το κλειδί της επιτυχίας (Teodoro 2002, Ogborn 2002).

Συνεπώς, υπό το πρίσμα αυτής της διαπίστωσης, μπορούμε να ισχυριστούμε ότι η διαρκής και συνεχής εκπαίδευση και κατάρτιση του εκπαιδευτικού προσωπικού σε θέματα αξιοποίησης των ΤΠΕ στη διοικητική πράξη αποτελεί έναν ακόμη παράγοντα που επηρεάζει το βαθμό και την ποιότητα αξιοποίησης των νέων τεχνολογιών στην καθημερινή εργασία. Όπως υπογραμμίζει και ο Μακράκης (2000), δύσκολα αναπτύσσονται αποτελεσματικά πληροφοριακά περιβάλλοντα, εάν οι εκπαιδευτικοί δεν έχουν αποκτήσει τις απαραίτητες γνώσεις, δεξιότητες, στάσεις και συμπεριφορές. Απαιτείται, λοιπόν, συστηματική και εστιασμένη θεματικά επιμόρφωση των εκπαιδευτικών, ώστε να καταστεί ικανό να αναπτύσσει και να διαχειρίζεται τα δεδομένα του νέου τεχνολογικού διοικητικού περιβάλλοντος (Καρτσιώτης, 2000).

Μελετώντας την ελληνική βιβλιογραφία, αναφορικά με το ρόλο των ΤΠΕ στην καθημερινή διοικητική πράξη, διαπιστώνουμε ότι η συμβολή των νέων τεχνολογιών στη σχολική διοίκηση δεν έχει διερευνηθεί κατά συστηματικό τρόπο. Συγκεκριμένα, από τη βιβλιογραφία που έχουμε στη διάθεσή μας, έχουν δημοσιευτεί άρθρα και μελέτες που αναφέρονται:

- ✓ στην χρήση των ΤΠΕ ως διοικητικό εργαλείο (ενδεικτικά, Anastasiadis 2002, Slenning 2000, Καρτσιώτης και ά. 2005).
- ✓ στην αξιοποίηση των νέων τεχνολογιών ως μέσο διδασκαλίας (ενδεικτικά, Soloway 1993, Ράπτης 1999, Οικονόμου 2004, Παπαδάκης 2006).
- ✓ στη διδασκαλία της πληροφορικής ως αντικείμενο μάθησης (ενδεικτικά, Κυνηγός 1995, Βοσνιάδου 2002, Κόμης 2001, Τζιμογιάννης 2002).
- ✓ στην εκπαίδευση και κατάρτιση των εκπαιδευτικών στις νέες τεχνολογίες (ενδεικτικά, Γλέζου 2002, Παπαδανιήλ 2005).

Από όσα παρουσιάστηκαν, διαπιστώνουμε ότι πολλές μελέτες καλύπτουν το θέμα της ένταξης των ΝΤ στην εκπαίδευση από την οπτική πλευρά της διδασκαλίας, αλλά ελάχιστες μελετούν συστηματικά και εμπειρικά, την υιοθέτηση των ΤΠΕ στη μηχανοργάνωση-διοίκηση των εκπαιδευτικών μονάδων. Η διερεύνηση αυτού του θέματος αποτελεί και την προβληματική της

παρούσας έρευνας, η οποία έχει ως στόχο να εξετάσει του παράγοντες που επηρεάζουν την αξιοποίηση και τη χρήση των ΤΠΕ στη διοίκηση των δημόσιων δημοτικών σχολείων του νομού Αττικής και του νομού Κορινθίας.

3. Σκοπός της έρευνας

Με βάση τον παραπάνω προβληματισμό, η παρούσα εργασία στοχεύει:

α) να διερευνήσει το βαθμό και τον τρόπο αξιοποίησης των νέων τεχνολογιών στη σχολική διοίκηση της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης σε δύο νομούς της Ελλάδας, στο νομό Αττικής και στο νομό Κορινθίας

β) να αναδείξει την ανάγκη κατάλληλης επιμόρφωσης των διευθυντών σχετικά με τις ΝΤ

γ) να εξετάσει την υφιστάμενη τεχνική υποστήριξη στις σχολικές διοικήσεις.

Αναλυτικότερα, στη συγκεκριμένη ερευνητική εργασία επιδιώκεται, η ανάδειξη της αποτελεσματικής αξιοποίησης του τεχνολογικού εξοπλισμού στη διοικητική πράξη, η διερεύνηση του βαθμού εξοικείωσης του ανθρώπινου δυναμικού της σχολικής διοίκησης στη χρήση του Η/Υ, καθώς και η μελέτη θεμάτων σχετικών με την τεχνική υποστήριξη των σχολικών μονάδων.

4. Ερευνητικές υποθέσεις

Οι ερευνητικές υποθέσεις (Υ) της παρούσας εργασίας είναι οι ακόλουθες:

Υ1: Οι διευθυντές των δημοσίων δημοτικών σχολείων διαθέτουν Η/Υ αποκλειστικά για τη διεκπεραίωση των διοικητικών εργασιών του σχολείου.

Υ2: Θέματα οργάνωσης και διοίκησης του δημοτικού σχολείου πραγματοποιούνται και διεκπεραιώνονται αποκλειστικά μέσω Η/Υ.

Υ3: Τα δημοτικά σχολεία δε διαθέτουν τεχνική υποστήριξη.

Υ4: Τα νεότερα σε ηλικία διευθυντικά στελέχη είναι πιο εξοικειωμένα με τη χρήση Η/Υ.

Υ5: Οι διευθυντές των δημοτικών σχολείων είναι καταρτισμένοι σε θέματα διεκπεραίωσης των διοικητικών διαδικασιών μέσω Η/Υ.

Υ6: Στους διευθυντές των σχολικών μονάδων παρέχεται η δυνατότητα επιμόρφωσης και κατάρτισης στη χρήση των ΤΠΕ.

Υ7: Η παρακολούθηση επιμορφωτικών σεμιναρίων συμβάλει στην εξοικείωση των διευθυντικών στελεχών στη χρήση Η/Υ.

Υ8: Τα σχολεία των αγροτικών περιοχών μειονεκτούν σε τεχνική υποστήριξη σε σχέση με εκείνα των αστικών περιοχών.

Υ9: Οι άνδρες διευθυντές είναι περισσότερο εξοικειωμένοι με την χρήση του Η/Υ σε σχέση με τις γυναίκες.

5. Αναγκαιότητα της έρευνας

Όπως έχουμε ήδη αναφέρει, η παρούσα εργασία στοχεύει, μεταξύ άλλων, στη διερεύνηση της αξιοποίησης του Η/Υ για τη διεκπεραίωση των διοικητικών διαδικασιών στα δημοτικά σχολεία του Νομού Αττικής και του Νομού Κορίνθου. Η επιλογή αυτή των δύο συγκεκριμένων νομών έγινε ώστε να είναι δυνατή η σύγκριση μεταξύ αστικών, ημιαστικών και αγροτικών περιοχών, καθώς η Αττική αποτελεί το μεγαλύτερο αστικό κέντρο της χώρας μας, ενώ ο νομός Κορίνθου μιας παρέχει ημιαστικές και αγροτικές περιοχές, προκειμένου να εξασφαλιστεί η παραγωγή συγκρίσιμων δεδομένων.

Επίσης, οι σχετικές μελέτες, αναφορικά με την αξιοποίηση των ΝΤ στις σχολικές διοικήσεις, που έχουν πραγματοποιηθεί στην Ελλάδα, περιορίζονται στη διδακτική-παιδαγωγική σκοπιά της ένταξης των ΤΠΕ στα σχολεία, ενώ είναι ελάχιστες οι έρευνες που εξειδικεύονται στην ενσωμάτωση των ΝΤ στη διοίκηση των σχολικών μονάδων. Επομένως με βάση τους προαναφερθέντες λόγους, κρίθηκε ιδιαίτερα σημαντική η εκπόνηση της παρούσας εργασίας.

6. Σπουδαιότητα του προβλήματος

Το συγκεκριμένο θέμα επιλέχθηκε, εφόσον κρίνεται απαραίτητη η υιοθέτηση των ΝΤ στα διοικητικά θέματα μιας σχολικής μονάδας, σε συνδυασμό με την κατάλληλη επιμόρφωση των διευθυντών, καθώς και την ύπαρξη επαρκούς τεχνολογικού εξοπλισμού στις διοικήσεις των δημοτικών σχολείων.

7. Προϋποθέσεις της Έρευνας

Στην παρούσα έρευνα χρησιμοποιήθηκε η μέθοδος του ερωτηματολογίου, εφόσον πρόκειται για ένα εργαλείο που παρέχει τη δυνατότητα συγκεκριμένων απαντήσεων στα ζητήματα που τίθενται. Τα ερωτηματολόγια συμπληρώθηκαν από διευθυντές δημόσιων

σχολικών μονάδων της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης. Θεωρείται βασική προϋπόθεση η αξιοπιστία και η εγκυρότητα των απαντήσεων που δόθηκαν.

8. Οριοθέτηση του προβλήματος

Η έρευνα περιορίζεται στα δημοτικά δημόσια σχολεία των νομών Αττικής και Κορινθίας. Εστιάζεται στη χρήση των ΤΠΕ στα διοικητικά θέματα και στους παράγοντες που την καθιστούν αποτελεσματική και αποδοτική. Ο περιορισμός αυτός οφείλεται στο γεγονός ότι υπάρχει πληθώρα εργασιών που διερευνά διεξοδικά το ζήτημα ένταξης των νέων τεχνολογιών στην εκπαιδευτική διαδικασία, ενώ αντίθετα ελάχιστες μελέτες αφορούν στη συσχέτιση τεχνολογίας και διεκπεραίωσης διοικητικών θεμάτων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

ΧΡΗΣΗ ΤΩΝ ΝΕΩΝ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΣΤΟΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΧΩΡΟ

1. Περίληψη

Η σύγχρονη εκπαίδευση χαρακτηρίζεται από διαρκείς αλλαγές, οι οποίες δύναται να εναρμονίζονται με τις εξελίξεις στο κοινωνικό και αναπτυξιακό πλαίσιο, με απόγιο την τεχνολογική ανάπτυξη και την είσοδο των Νέων Τεχνολογιών στο σχολείο, καθώς η υιοθέτησή τους αποτελεί πλέον μία πραγματικότητα (Ράπτης και Ράπτη 2000). Στο παρόν κεφάλαιο, εξετάζεται: α) η επίδραση των νέων τεχνολογιών στην εκπαίδευση και στη διεκπεραίωση της διοικητικής εργασίας καθώς και β) η σπουδαιότητα της ένταξής τους τόσο στη διδακτική όσο και στη διοικητική πράξη. Επιχειρείται επίσης, η μελέτη των παραγόντων που καθιστούν την υιοθέτηση των ΝΤ αποτελεσματική, εστιάζοντας κυρίως στην επιμόρφωση των εκπαιδευτικών.

2. Οι ΝΤ στην εκπαίδευση

Το εκπαιδευτικό σύστημα επιδιώκει διαρκώς να προσαρμόζεται στα κοινωνικά, πολιτιστικά και οικονομικά δρώμενα, εφόσον, στη σημερινή εποχή, υπάρχει έντονη ανάγκη ανανέωσης και προσαρμογής των εφαρμοζόμενων μεθόδων στις νέες εξελίξεις, με μία βασική από αυτές την εισαγωγή των ΤΠΕ στην εκπαίδευση. Με βάση άλλωστε την εκπαιδευτική πολιτική των κυβερνήσεων, στόχος είναι η ολοκληρωτική αξιοποίηση των ΝΤ στη διδακτική και διοικητική πράξη αποτελώντας αντικείμενο και μέσο για την καλύτερη εκμάθηση και διεξαγωγή όλων των λειτουργιών του σχολείου (Χλαπάνης 2006).

Για την απόλυτη κατανόηση των ΤΠΕ, παρατίθεται ο ορισμός τους, σύμφωνα με το σχολικό εγχειρίδιο της Ελληνικής Γλώσσας της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, (Αναστασιάδης, Γαλδαδάς, Λαοπόδης, Μιχαλακόπουλος, Παπακωνσταντίνου και Τσαπέλας 2000), ως εξής: «*με τον όρο Τεχνολογίες της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας (ΤΠΕ) αναφερόμαστε στους υπολογιστές, τα δίκτυα, το διαδίκτυο (internet), τον παγκόσμιο ιστό (web), υπηρεσίες πληροφορικής και τηλεπικοινωνιών, οτιδήποτε σχετίζεται με υλικό και λογισμικό, ακόμα και ηλεκτρονικά μικροεξαρτήματα και εξοπλισμό αυτοματισμού γραφείου (φαξ, φωτοαντίγραφα, σαρωτές, εκτυπωτές, κλπ.)*» (Χλαπάνης 2006, σελίδα 51).

Η υιοθέτηση και αξιοποίηση των ΝΤ στην εκπαιδευτική πράξη, είναι πολυδιάστατη, διαθέτοντας συγχρόνως πολύπλευρες εκφάνσεις. Υπό το πρίσμα αυτών των δεδομένων, κρίνεται

απαραίτητη η διευκρίνιση της έννοιας της εισαγωγής των ΤΠΕ στην εκπαίδευση, η οποία παίρνει 4 διαστάσεις (Hooper & Rieber 2000):

1. Η διοικητική χρήση
2. Η παροχή αυτόνομων γνωστικών αντικειμένων
3. Μέσο διδασκαλίας
4. Μέσο επικοινωνίας

Αναφορικά με τη διοικητική χρήση, η ένταξη των NT στη δημόσια εκπαιδευτική διοίκηση, σχετίζεται με δράσεις που οδηγούν στην αναδιοργάνωση και στην εύρυθμη λειτουργία της, ξεπερνώντας υφιστάμενες δυσκολίες και στοχεύοντας στη βελτίωση της απόδοσης σε όλους τους τομείς και στην επίτευξη των ποθητών στόχων. Η επαρκής και συστηματική αξιοποίησή τους στη σχολική διοίκηση αποτελεί παράγοντα που καθιστά την περάτωση των διοικητικών θεμάτων αποτελεσματική (UNESCO 2002).

Επίσης, η ενσωμάτωσή τους, εξασφαλίζει το σαφή προσδιορισμό των NT και ως αυτόνομο γνωστικό αντικείμενο, περιλαμβάνοντας τη διδασκαλία των βασικών δεξιοτήτων χειρισμού Η/Υ, του ψηφιακού γραμματισμού ή της διδασκαλίας της πληροφορικής, χωρίς να παραλείπεται φυσικά ο ρόλος των ΤΠΕ ως μέσο διδασκαλίας άλλων αντικειμένων, κυρίως εκπαιδευτικών λογισμικών και περιβαλλόντων. Πολλοί ερευνητές, όπως για παράδειγμα οι Day (1998), Sherry & Billing (2000), ισχυρίζονται ότι η χρήση του διαδικτύου στην εκπαίδευση, μπορεί να ελευθερώσει τη διδασκαλία και τη μάθηση, οδηγώντας την πέρα από τα όρια του σχολείου και της σχολικής αίθουσας. Ακόμα, συγκαταλέγουν το διαδίκτυο σε ένα διαρκώς αυξανόμενο και σημαντικό εργαλείο, με ιδιαίτερη χρησιμότητα στο εκπαιδευτικό έργο, το οποίο διαθέτει τη δυναμική και τη δυνατότητα να μεταμορφώσει τη διδακτική αλλά και τη διοικητική πράξη.

Μία ακόμα αξιοσημείωτη μορφή που διαθέτουν οι Νέες Τεχνολογίες στην εκπαίδευση είναι η αξιοποίησή τους ως μέσο επικοινωνίας, αλληλεπίδρασης, ανταλλαγής και διάχυσης της πληροφορίας. Είναι αναμφισβήτητο γεγονός, επομένως, ότι η εισαγωγή των NT προκαλεί αλλαγές και στον τρόπο επικοινωνίας, προσδίδοντας ευκαιρίες απόκτησης πολλών παροχών μέσω του διαδικτύου το οποίο αποτελεί πηγή πληροφόρησης και μέσο ανάπτυξης στην εκπαίδευση (Veerman 2000).

Με βάση όσα προαναφέρθηκαν, γίνεται φανερό η επιτακτική ανάγκη χρήσης και αξιοποίησης των ΝΤ στην εκπαίδευση. Ένα μοντέλο ενσωμάτωσης των ΤΠΕ στα σχολεία, προτείνουν οι Hooper και Rieber (2000), το οποίο, αποτελείται από τα εξής στάδια:

1. Γνωριμία με τις ΤΠΕ
2. Χρήση των ΤΠΕ
3. Ενσωμάτωση των ΤΠΕ
4. Εξέλιξη

Μελετώντας τα στάδια, διαπιστώνεται: α) η σταδιακή επαφή-επικοινωνία-γνωριμία του εκπαιδευτικού με τα νέα δεδομένα, η οποία πραγματοποιείται μέσω κάποιου επιμορφωτικού, κατάλληλα διαμορφωμένου προγράμματος, β) ο πειραματισμός του εκπαιδευτικού στη χρήση των νέων δεδομένων, γ) η σχετική εξοικείωση και θετικότερη αντιμετώπισή του ως προς τις εξελίξεις και δ) η αναγνώριση πλέον των ΝΤ ως απαραίτητο μέσο στη σχολική πραγματικότητα.

Όπως επισημαίνει ο Καλαβάσης (1997), είναι φανερό ότι οι νέες τεχνολογίες έχουν επιπτώσεις σε πολλούς τομείς της επιστήμης, δημιουργώντας απαιτήσεις, οι οποίες μελλοντικά δύναται να ενεργοποιήσουν όλες τις δημιουργικές δυνάμεις του ανθρώπου, με αποτέλεσμα ο σύγχρονος πολίτης να είναι ικανός να λειτουργεί σε πολύπλοκα και διαρκώς μεταβαλλόμενα περιβάλλοντα.

3. Η σχολική διοίκηση

Ως προς την κατανόηση του σημαντικού ρόλου που διαδραματίζουν οι ΝΤ για την περάτωση του εκπαιδευτικού έργου, κρίνεται απαραίτητη η διευκρίνιση και η αποσαφήνιση της θέσης που κατέχει σήμερα ένα διευθυντικό στέλεχος στη σχολική κοινότητα. Ο ρόλος της σχολικής ηγεσίας, έγκειται κυρίως στην εκτέλεση μιας σειράς διοικητικών καθηκόντων και όχι καθηκόντων διδακτικής φύσεως (Σαΐτης & Γουρναρόπουλος 2001). Ο διευθυντής λοιπόν, μιας σχολικής μονάδας, καλείται να επιλύσει όλα τα διοικητικά προβλήματα που προκύπτουν, να συμμετέχει ενεργά στη λήψη αποφάσεων σχετικών με την εύρυθμη λειτουργία του σχολείου, χωρίς να παραβλέπει το συνδυασμό αυτών των αρμοδιοτήτων του με τη διαρκή και αρμονική συνεργασία του με το σύνολο των εκπαιδευτικών.

Ο χαρακτήρας και ο τρόπος διευθέτησης των διοικητικών καθηκόντων, που συντελούνται με στόχο την οργανωμένη λειτουργία μιας εκπαιδευτικής μονάδας, σχετίζονται: α) με τα γραφειοκρατικά ζητήματα, όπως η τήρηση των υπηρεσιακών καθηκόντων, η αλληλογραφία του σχολείου, η καθαριότητα των χώρων, β) με το χειρισμό του ανθρώπινου παράγοντα, που αφορά στην αντιμετώπιση συγκρούσεων και προβλημάτων που προκύπτουν ανάμεσα στο δυναμικό του σχολείου και γ) με την επίτευξη αποτελεσματικής επικοινωνίας και την ύπαρξη θετικού κλίματος εργασίας (Γουρναρόπουλος & Κοντάκος 2003).

Αναλυτικότερα, με βάση τον Ανδρέου (2001), στα καθήκοντα του διευθυντή, συγκαταλέγεται ο συντονισμός, η λήψη αποφάσεων, οι μέθοδοι λήψης τους, η εφαρμογή εκπαιδευτικής πολιτικής και κανονισμών, η οργάνωση και φύλαξη αρχείου, το εκπαιδευτικό-σχολικό περιβάλλον, ο καταμερισμός της εργασίας, η επιβράβευση και ενθάρρυνση του προσωπικού, ο συνεχής έλεγχος, η αξιοποίηση των πληροφοριακών συστημάτων και των ΝΤ, και εν κατακλείδι, η αποτελεσματική διοίκηση. Επίσης, τα διοικητικά καθήκοντα δεν περιορίζονται μόνο εντός της σχολικής μονάδας, αλλά πραγματοποιούνται και ενισχύονται και με δράση εκτός σχολείου, επιτυγχάνοντας αλληλεπιδράσεις και με άλλους κοινωνικούς φορείς, όπως αθλητικές ενώσεις, Ο.Τ.Α. κ.ά.. Όπως διαφαίνεται από τα παραπάνω, το έργο του διευθυντή χαρακτηρίζεται από το μεγάλο αριθμό των καθηκόντων και την πολυμορφία όσων αναλαμβάνει.

Βασική προϋπόθεση και απαίτηση για το διευθυντή ενός σχολείου, σύμφωνα με τον Ανδρέου (2001), είναι φυσικά η υποχρέωσή του να εφαρμόζει και να τηρεί τη νομοθεσία, όπως και να ενημερώνεται διαρκώς για τις κοινωνικές, οικονομικές καθώς και τεχνολογικές εξελίξεις, αποκτώντας τις απαραίτητες διοικητικές και τεχνολογικές ικανότητες και γνώσεις μέσα από διαρκείς επιμορφώσεις. Στόχος των επιμορφώσεων αποτελεί, εκτός των προαναφερθέντων, η απόκτηση γενικότερων και ειδικότερων γνώσεων σχετικά με το σχολικό management και την τεχνολογία.

Συνοψίζοντας, τα διευθυντικά στελέχη, με βάση τον Σαΐτη (2007), πρέπει να ενεργούν συστηματικά, προκειμένου να ολοκληρώσουν το στόχο και το έργο τους. Η δραστηριότητά τους αυτή είναι πολύπλευρη, εφόσον καθήκον του διευθυντή, αποτελεί η εναρμόνιση και ο συντονισμός όλων των ενεργειών, καθώς και αδιαίρετη, γιατί ο διευθυντής πρέπει να προγραμματίζει, να οργανώνει και να ελέγχει κάθε δράση του (Τζωρτζακάκης & Τζωρτζάκη, 1999).

4. Η αξιοποίηση των NT στη σχολική διοίκηση

Η ποιότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών, ειδικά στη δημόσια σχολική διοίκηση, είναι φανερό ότι καθιστά ένα ιδιαίτερα καθοριστικό σημείο ένδειξης εκσυγχρονισμού, καθώς η υιοθέτηση των NT αποτελεί δείγμα ανάπτυξης, το οποίο οδηγεί στη βελτίωση των δεικτών ποιότητας της ζωής. Η αυξανόμενη πολυπλοκότητα του εκπαιδευτικού συστήματος, καθιστά αναγκαία την εισαγωγή τους, εφόσον οι NT μπορούν να συμβάλλουν ουσιαστικά στη βελτίωση όλων των εκπαιδευτικών και διοικητικών διαδικασιών, η οποία επιτυγχάνεται με μία σειρά θεσμικών και οργανωτικών αλλαγών, στοχεύοντας στον εκσυγχρονισμό της ελληνικής εκπαίδευσης. Ενισχύεται λοιπόν, με βάση τους Ράπτης και Ράπτη (2001) η ανάγκη ένταξης των ΤΠΕ και η υιοθέτηση σύγχρονων τρόπων μάθησης, οργάνωσης και εργασίας.

Το διοικητικό εκπαιδευτικό σύστημα, σε κεντρικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο, παράγει έναν τεράστιο όγκο πληροφοριών και απαιτείται αποτελεσματική αποθήκευση και επεξεργασία του, αποτελώντας με αυτό τον τρόπο την αφετηρία για αποτελεσματική διοικητική προσέγγιση. Η δράση αυτή, βασίζεται στη διάχυση πληροφοριών και στη διαμόρφωση κατάλληλης εκπαιδευτικής πολιτικής, σε συνδυασμό με την παροχή βελτιωμένων υπηρεσιών καθώς και την υποστήριξη από όλους τους εμπλεκόμενους συντελεστές δηλαδή, εκπαιδευτικούς, γονείς, μαθητές και όλους τους υπόλοιπους φορείς με απώτερο στόχο, τη συνεχή και αβίαστη βελτίωση της λειτουργίας του εκπαιδευτικού συστήματος και την αποτελεσματική προσαρμογή στις διαρκώς μεταβαλλόμενες ανάγκες της κοινωνίας (Δημητρακοπούλου 2002).

Ωστόσο, γνωρίζοντας ότι μια εκπαιδευτική μονάδα παράγει σε όλα τα διοικητικά της επίπεδα, έναν μεγάλο όγκο ψηφιακής πληροφορίας, κάτι τέτοιο, αποτελεί από μόνο του ένα δύσκολο και συνάμα σημαντικό έργο, στοχεύοντας πάντα στη συνολική διαχείριση, αφομοίωση και γόνιμη χρήση του. Επομένως, σύμφωνα με τον Kozma (2005), η αποτελεσματική του αντιμετώπιση, επιδιώκεται, με τη χρήση προηγμένων συστημάτων διαχείρισης βάσεων δεδομένων, με τη δημιουργία πολυδιάστατου συστήματος συλλογής, αποθήκευσης και επεξεργασίας πληροφοριών, τα οποία είναι ικανά να στηρίζουν επαρκώς όλα τα καθημερινά ζητήματα διοικητικής φύσεως καθώς και τα ευρέως λειτουργικά εκπαιδευτικά θέματα (Προκοπιάδου 2009).

Μελετώντας τη διεθνή βιβλιογραφία, προκύπτουν ποικίλοι παράγοντες οι οποίοι ενισχύουν την εισαγωγή των ΤΠΕ στη σχολική διοίκηση. Κατά τον Slenning (2000), η χρήση των NT

συμβάλλει στην εγρήγορση των διοικητικών λειτουργιών, στην απλοποίηση της καθημερινής λειτουργίας της διοίκησης, αλλά και στη μεταρρύθμιση της επικοινωνίας της εκπαιδευτικής κοινότητας. Συντελεί επίσης, σύμφωνα με τον Κολέζα (1999), στην επίλυση βασικών προβλημάτων, ελαχιστοποιώντας τους χρονικούς και γεωγραφικούς περιορισμούς και παρέχοντας τη δυνατότητα πρόσβασης σε μεγάλο όγκο πληροφοριών και σύγχρονων μέσων. Με βάση τον Schelin (2003), η υιοθέτηση των Τεχνολογιών Πληροφοριών και Επικοινωνίας, εξασφαλίζει μια μορφή εκσυγχρονισμένης διοίκησης προσδίδοντας ταχύτερες διοικητικές συναλλαγές (Προκοπιάδου 2009).

Η χρήση των NT κατά τον Haddad (2002), επιφέρει αποδοτικές και αποτελεσματικές υπηρεσίες, σε συνδυασμό με περιορισμό του κόστους των διοικητικών εργασιών, συμβάλλοντας επίσης, στην καλύτερη οργάνωση και παρακολούθηση της απόδοσης καθώς και στην προαγωγή της επικοινωνίας μεταξύ των φορέων που εμπλέκονται στη σχολική πραγματικότητα-εκπαιδευτικοί, μαθητές, γονείς, κεντρική διοίκηση. Επιπλέον, μία επαρκής ηλεκτρονική διοίκηση, σχετίζεται με την άμεση προσβασιμότητα στις διαθέσιμες πληροφορίες. Οι ΤΠΕ διευκολύνουν την επικοινωνία μεταξύ σχολείου και γονέων, κυρίως με την ύπαρξη και χρήση ηλεκτρονικού ταχυδρομείου και ιστοσελίδας, επιτυγχάνοντας άμεση ενημέρωση.

Σύμφωνα με τους Pfaff και Simon (2002), είναι δυνατόν οι νέες τεχνολογίες στη διοίκηση, να περιορίσουν το κόστος, εξοικονομώντας χρήματα από τον τρόπο διακίνησης εγγράφων και διεκπεραίωσης των διοικητικών διαδικασιών. Επιτρέπουν επίσης την αποτελεσματική αποθήκευση, οργάνωση και ταξινόμηση πληροφοριών, εγγράφων και εγκυκλίων, ελαχιστοποιώντας τη διακίνηση έντυπου υλικού.

Επομένως, συνοψίζοντας, ένα πληροφοριακό σύστημα, εξασφαλίζει σημαντικά οφέλη, προσδίδοντας στη σχολική διοίκηση (Telem 2001):

- βελτίωση και απλοποίηση των διοικητικών εργασιών
- άμεση πρόσβαση σε ποικίλες πληροφορίες
- αποτελεσματικότερη οργάνωση
- ανάπτυξη καινοτόμων καναλιών ανταλλαγής πληροφοριών και επικοινωνίας εντός και εκτός σχολείου
- εκσυγχρονισμό των μεθόδων διεκπεραίωσης διοικητικών εργασιών (Παοκοπιάδου 2009).

Η χρήση των ΤΠΕ λοιπόν, διευκολύνει αναμφισβήτητα τις αλλαγές στη δημόσια διοίκηση, βελτιώνοντας την ποιότητα ζωής κυρίως με τον περιορισμό της γραφειοκρατίας και με την ενίσχυση της «Κοινωνίας των Πολιτών» (Χλαπάνης 2006). Με βάση τις απαιτήσεις και τα πλαίσια στα οποία κυμαίνεται ο διοικητικός εκσυγχρονισμός, σημαντικές δράσεις και έργα περατώνονται και χρηματοδοτούνται από εθνικούς και κοινοτικούς πόρους, κυρίως στα πλαίσια των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων Εκπαίδευσης και Αρχικής Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΕΠΕΑΕΚ Ι & ΙΙ).

Η σύγχρονη δημόσια διοίκηση, είναι αναγκαίο να ανταποκριθεί στα δεδομένα του νέου περιβάλλοντος, αξιοποιώντας στο μέγιστο δυνατό βαθμό τις ΝΤ. Σε αυτό το πλαίσιο, πραγματοποιούνται τα τελευταία χρόνια ορισμένες σημαντικές θεσμικές και οργανωτικές αλλαγές στο ελληνικό δημόσιο, με χρηματοδότηση από τα Κοινοτικά Προγράμματα Στήριξης (ΚΠΣ), όπως είναι το Πρόγραμμα «ΠΟΛΙΤΕΙΑ», το οποίο έχει στόχο την παροχή βελτιωμένων ποιοτικά υπηρεσιών προς τον πολίτη, καθώς και το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Κοινωνία της Πληροφορίας» (ΕΠ ΚτΠ), που αποτελεί ένα σύνολο ολοκληρωμένων και συμπληρωματικών παρεμβάσεων σε διάφορους τομείς της οικονομικής και κοινωνικής ζωής, με στόχο την αξιοποίηση των ΝΤ και την επιτάχυνση της ανάπτυξης στην Ελλάδα.

Ένα πρώτο βήμα για την ενσωμάτωση των ΝΤ στην εκπαίδευση πραγματοποιήθηκε στα τέλη του 1997, με την ολοκλήρωση ενός νέου Πλαισίου Προγράμματος Σπουδών Πληροφορικής. Οι αλλαγές που προσπάθησαν να επιτευχθούν, δεν αφορούσαν μόνο στο διδακτικό μέρος, αλλά σχετίζονταν και με το γενικότερο πλαίσιο μέσα στο οποίο κινείται το σύγχρονο ελληνικό σχολείο, όπως για παράδειγμα τα προγράμματα σπουδών, η μεθοδολογία διδασκαλίας, οι προδιαγραφές σχολικών εργαστηρίων κτλ. Με το νόμο 2672/1998, άρθρο 14 (ΦΕΚ 290, τ. Α'), καθιερώθηκε στη δημόσια διοίκηση η ηλεκτρονική επικοινωνία, η οποία ισχύει από 1/3/1999 και σχετίζεται με τη διακίνηση εγγράφων με τηλεομοιοτυπία (FAX) και με ηλεκτρονικό ταχυδρομείο (email) (Σαϊτης 2005). Η προσπάθεια συνεχίστηκε τα τελευταία χρόνια από το Υπουργείο Παιδείας και το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, μέσω του Β' και Γ' Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης, εφόσον, δόθηκε ώθηση στα εκπαιδευτικά λογισμικά, στην ανάπτυξή τους και στην γενικότερη αξιοποίηση των ΤΠΕ στην εκπαίδευση (Παπαδόπουλος 2001).

Αξίζει να επισημανθεί σε αυτό το σημείο, ότι η ένταξη των ΝΤ στην Ελλάδα, δεν έχει ακόμα ολοκληρωθεί ούτε έχει πραγματοποιηθεί πλήρως η ενσωμάτωσή τους στη δημόσια εκπαίδευση και διοίκηση των σχολείων. Διεθνείς ερευνητές, όπως οι Ράπτης και Ράπτη 2000, Harris, Kington και Lee 2001, Fluck 2001, υποστηρίζουν ότι η ένταξη των ΤΠΕ στη σχολική πράξη δεν

έχει ολοκληρωθεί και δεν έχει φτάσει στο βαθμό που αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση, ώστε να υπάρξουν τα επιθυμητά αποτελέσματα. Διαπιστώνουμε επίσης, ότι κάθε προσπάθεια επικεντρώνεται κυρίως στην υιοθέτηση των νέων τεχνολογιών στη διδακτική πράξη και λιγότερο στη σχολική διοίκηση.

5. Παράγοντες που επηρεάζουν την αποτελεσματικότητα των NT

Η εισαγωγή της πληροφορικής στην εκπαίδευση σε διδακτικό και διοικητικό επίπεδο, απαιτεί μια συντονισμένη και ουσιαστική αλλαγή, εφόσον επιδιώκονται ριζικοί μετασχηματισμοί, και επηρεάζεται από ποικίλους παράγοντες, όπως τεχνολογική διαθεσιμότητα, υλικοτεχνικές υποδομές, τεχνική υποστήριξη και συνεχή κατάρτιση του εκπαιδευτικού προσωπικού.

Σύμφωνα με την Tearle (2004), οι μεταβολές που επιφέρει η εισαγωγή των νέων τεχνολογιών, εξαρτώνται από τα χαρακτηριστικά του οργανισμού και σχετίζονται με τη δομή αλλά και την κουλτούρα του ανθρώπινου δυναμικού. Ως προς τη δομή του, απαιτείται, επαρκής τεχνολογικός και υλικός εξοπλισμός, με παροχή κατάλληλων χωροταξικών συνθηκών και αποτελεσματική δικτυακή υποδομή, έχοντας συγχρόνως τη δυνατότητα συντήρησης, τεχνικής υποστήριξης και αναβάθμισης του λογισμικού.

Ο ανθρώπινος παράγοντας, όπως προαναφέρθηκε, αποτελεί σημαντικό δείκτη αποτελεσματικότητας της ένταξης και της χρήσης των NT στην εκπαίδευση. Στοχεύοντας στη μετατροπή της νοοτροπίας του ανθρώπινου εκπαιδευτικού δυναμικού η Tearle (2004), υποστηρίζει την ενσωμάτωση των νέων τεχνολογικών δεδομένων στο πρόγραμμα σπουδών των μελλοντικών εκπαιδευτικών. Σύμφωνα με τον Carter (1999), η επένδυση στην τεχνολογία δεν είναι εφικτή χωρίς αντίστοιχη επένδυση στο προσωπικό που θα την αξιοποιήσει. Πολλοί ερευνητές θεωρούν την έλλειψη κατάλληλης και επαρκούς επιμόρφωσης ως μια από τις κύριες αιτίες που οδηγεί στην αποτυχία της ενσωμάτωσης των ΤΠΕ (Teodoro 2002, Ogborn 2002, Ράπτης & Ράπτη 2002). Ο βαθμός εξοικείωσης των εκπαιδευτικών επηρεάζει σε πολύ μεγάλο βαθμό την ικανοποιητική εφαρμογή των NT, καθώς οι στάσεις και οι απόψεις των εκπαιδευτικών και κυρίως των διευθυντών μιας σχολικής μονάδας, προσδιορίζουν την ύπαρξη αποτελεσματικών καινοτομιών των ΤΠΕ (Veen, 1993, Τζιμογιάννης 2002).

Πολλά προβλήματα όμως, εντοπίζονται σε σχέση με την ένταξη των ΝΤ, είτε στη διδακτική διαδικασία είτε στη διοίκηση, τα οποία σχετίζονται με τις συνθήκες που επικρατούν στις σχολικές μονάδες, με την υλικοτεχνική υποδομή, τη διστακτικότητα ως προς τις καινοτομίες πολλών εκπαιδευτικών και ειδικά διευθυντικών στελεχών, την έλλειψη συνεχούς τεχνικής υποστήριξης, και φυσικά την έλλειψη αποτελεσματικής επιμόρφωσης (Χλαπάνης 2002a). Όπως επισημαίνει και ο Κεκές (2004), η αξιοποίηση των ΝΤ στα σχολεία δεν είναι κοινή ούτε επαρκώς αποτελεσματική, διότι στα σχολεία παρατηρούνται ελλείψεις υλικοτεχνικής υποδομής, ανυπαρξία μιας πολυδιάστατης εκπαιδευτικής πολιτικής και οργανωσιακής διοίκησης καθώς και ελλιπής επιμόρφωση των εκπαιδευτικών.

Παρά τη σημαντική υποστήριξη της ΕΕ και των προσπαθειών που έλαβαν χώρα τα τελευταία χρόνια από τους υπεύθυνους εκπαιδευτικούς φορείς, η υιοθέτηση των ΝΤ βρίσκεται ακόμα σε πρώιμο στάδιο, εφόσον παρατηρείται αδυναμία συγκρότησης ολοκληρωμένου και σύγχρονου εκπαιδευτικού σχεδιασμού ως προς την οργάνωση της διοίκησης στα σχολεία.

6. Επιμόρφωση

Ένας πολύ σημαντικός παράγοντας για την ενσωμάτωση των ΝΤ στην εκπαίδευση, όπως προαναφέρθηκε, είναι ο ανθρώπινος εφόσον, με βάση την άποψη του Ogborn (2002), οι μεταρρυθμίσεις επιτυγχάνουν ή αποτυγχάνουν ανάλογα με το πώς νιώθουν οι εκπαιδευτικοί, αν δηλαδή τις κατέχουν ή όχι. Υποστηρίζοντας επίσης, την άποψη του Teodoro (2002), ότι ο καθοριστικός παράγοντας της επιτυχίας μιας καινοτομίας είναι ο ανθρώπινος, συμπεραίνουμε ότι για να επιτευχθεί η επιτυχής ενσωμάτωση των ΝΤ στην εκπαιδευτική διαδικασία απαραίτητη είναι η επιμόρφωση των εκπαιδευτικών.

Για την καλύτερη κατανόηση της σημαντικότητας του παράγοντα της επιμόρφωσης, κρίνεται απαραίτητη η παράθεση της ερμηνείας του όρου *επιμόρφωση*, ο οποίος συναντάται στη βιβλιογραφία με πολλές ερμηνείες:

- Κατά τους Χατζηπαναγιώτου (2001) και Καραμπίνη και Ψιλού (2004), η επιμόρφωση είναι ένα μέσο εμπλουτισμού, βελτίωσης, εμβάθυνσης των παρεχόμενων γνώσεων, αντικαθιστώντας ή ενισχύοντας της αρχική εκπαίδευση.
- Σύμφωνα με τον Hargreaves (1994), η επιμόρφωση συνδέεται με την επαγγελματική ανάπτυξη και εξέλιξη του εκπαιδευτικού και συσχετίζεται με τη μετεκπαίδευση.

- Όπως υποστηρίζουν οι Παπαδάκης, Βελισσάριος και Φραγκούλης (2003), με τον όρο επιμόρφωση εκπαιδευτικών ορίζεται το σύνολο των δραστηριοτήτων που αφορούν στην εφαρμογή ειδικών προγραμμάτων, που στοχεύουν στον εμπλουτισμό των γνώσεων και στην αναβάθμιση των εκπαιδευτικών.

Η βασική εκπαίδευση των εκπαιδευτικών, όσο αποτελεσματική και αν θεωρείται, δε νοείται να καθίσταται αρκετή για όλη την επαγγελματική πορεία και σταδιοδρομία του εκπαιδευτικού, γεγονός το οποίο ενισχύεται από τις συνεχόμενες εξελίξεις της τεχνολογίας και την τάχιστα παλαιώση των γνώσεων, οπότε η επιμόρφωση κρίνεται αναγκαία. Σύμφωνα με τους Καϊλα και Ανδρεαδάκη (1992), η επιμόρφωση είναι αποτελεσματική εάν πραγματοποιείται μέσα από συνεχή ανατροφοδότηση. Ο εκπαιδευτικός επομένως, θα πρέπει να είναι ικανός να αξιοποιεί τα σύγχρονα μέσα, να γνωρίζει τις τρέχουσες και συνεχώς μεταβαλλόμενες εξελίξεις και να τις αντιμετωπίζει κατάλληλα (Παπαδανιήλ 2005).

Με βάση την προαναφερθείσα άποψη του Teodoro (2002), ότι ο σημαντικότερος παράγοντας για την επιτυχία ενός σύγχρονου τεχνολογικού νεωτερισμού είναι ο ανθρώπινος και λιγότερο το ίδιο το επίτευγμα, γίνεται κατανοητό επομένως, ότι για την επιτυχή ενσωμάτωση των ΤΠΕ, πρώτα πρέπει να επιμορφωθούν οι εκπαιδευτικοί. Με το παραπάνω συμφωνεί και ο Ogborn (2002, σελίδα 142), ο οποίος υποστηρίζει ότι η αίσθηση της ιδιοκτησίας που έχουν οι εκπαιδευτικοί για το αντικείμενο μιας μεταρρύθμισης στην εκπαίδευση είναι η βασικότερη παράμετρος για την επιτυχία της: *«Ένα από τα βασικότερα συμπεράσματα που προέρχεται από δεκαετίες ερευνών για την επιτυχία ή την αποτυχία των νεωτερισμών που εισέρχονταν στα προγράμματα σπουδών, είναι ότι οι μεταρρυθμίσεις επιτυγχάνουν όταν οι εκπαιδευτικοί νιώθουν ότι το αντικείμενο της μεταρρύθμισης τους ανήκει, το κατέχουν και δεν τους επιβάλλεται από κάποιον άλλον»*. Σύμφωνα επίσης, με τους Ντρενογιάννη και Κόμη (2004), η υιοθέτηση των ΤΠΕ εξαρτάται άμεσα από τους εκπαιδευτικούς, εφόσον αποτελούν τους πιο κρίσιμους και καθοριστικούς παράγοντες. Η καθυστέρηση και η μη ικανοποιητική είσοδος των ΝΤ στην εκπαίδευση οφείλεται στο ανθρώπινο δυναμικό και στην έλλειψη κατάλληλης επιμόρφωσής του.

Με βάση την UNESCO (2002), η επιμόρφωση των εκπαιδευτικών σε θέματα που σχετίζονται με τις ΝΤ στην εκπαίδευση και στη διεκπεραίωση των διοικητικών διεργασιών, έχει δύο διαστάσεις:

α) την επιμόρφωση στη χρήση των ΝΤ, με στόχο την καλύτερη εξοικείωσή τους με τις τεχνολογικές εξελίξεις και

β) την επιμόρφωση και την επαγγελματική ανάπτυξη μέσω των ΝΤ, στοχεύοντας την ένταξή τους στην καθημερινότητα των εκπαιδευτικών και την αξιοποίησή τους.

Η επιμόρφωση επομένως, αποτελεί μια διαρκή, συνεχιζόμενη και ιδιαίτερα απαραίτητη προσπάθεια, η οποία σε διεθνές επίπεδο, σχετικά με τις ΝΤ, δεν περιορίζεται στη χρήση τους, αλλά και σε μεθόδους που σχετίζονται με την ολοκληρωτική αξιοποίησή τους στη σχολική πραγματικότητα (Χλαπάνης 2006).

Στο διεθνές περιβάλλον, στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, υπάρχει ξεκάθαρος προσανατολισμός ως προς την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών (Eurydice 2001), εφόσον κρίνεται απαραίτητη η προετοιμασία τους στις νέες προκλήσεις του σύγχρονου τεχνολογικού περιβάλλοντος, ώστε να είναι ικανοί να εκμεταλλευτούν όλες τις παρεχόμενες δυνατότητες. Σύμφωνα με τον ΟΟΣΑ (Οργανισμός για την Οικονομική Συνεργασία και Ανάπτυξη), πρόκειται για ένα αρκετά περίπλοκο εγχείρημα, εφόσον, παρόλο που οι επιλογές κάθε χώρας ως προς το περιεχόμενο και τον τρόπο οργάνωσης των επιμορφωτικών σεμιναρίων είναι παρεμφερείς, διαφέρουν συνάμα αρκετά, διότι εξαρτώνται από τις κοινωνικο-οικονομικές συνθήκες κάθε χώρας.

Στην Ελλάδα, το μεγαλύτερο μέρος των εκπαιδευτικών και μάλιστα, των διοικητικών στελεχών, δεν έχει λάβει ικανοποιητική εκπαίδευση στις ΤΠΕ ούτε έχει καλύψει τις ανάγκες του για επιμόρφωση (Vosniadou & Kollias 2001). Σύμφωνα με τους Καραμπίνη και Ψίλου (2004), έχουν πραγματοποιηθεί προγράμματα επιμόρφωσης, με κύριο χαρακτηριστικό τους όμως την ποικιλομορφία και τη στέρηση ενιαίας αντίληψης διοικητικού χαρακτήρα. Με βάση την ελληνική και διεθνή βιβλιογραφία (Ράπτης & Ράπτη 2000, 2001, Παπαδόπουλος 2001, Βοσνιάδου 2002, Teodoro 2002, Ogborn 2002, Ντρενογιάννη 2004, Βοσνιάδου 2002, Stoll 2003), η συνεχής, διαρκής και δια βίου επιμόρφωση σε συνδυασμό με αλλαγή της κουλτούρας και της στάσης των εκπαιδευτικών ως προς τις ΝΤ, είναι αναγκαία για την επιτυχή χρήση τους στην εκπαίδευση.

Από όσα αναπτύχθηκαν, μπορεί να ειπωθεί ότι οι νέες τεχνολογίες επιδρούν και συνεισφέρουν στο εκπαιδευτικό έργο και στη διεκπεραίωση της σχολικής διοίκησης, εφόσον η σπουδαιότητα της ένταξής τους είναι αναμφισβήτητη. Οι παράγοντες επίσης, που την καθιστούν αποτελεσματική, με κύρια την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών, αποτελούν αναπόσπαστο

κομμάτι της διαδικασίας της εισαγωγής των ΝΤ στην εκπαίδευση, οδηγώντας στην εξέλιξη του σύγχρονου σχολείου.

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ

Η ΕΡΕΥΝΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

Μεθοδολογία

1. Περίληψη

Στα προηγούμενα κεφάλαια έγινε ανάλυση σε θεωρητικό επίπεδο, της σχέσης των σχολικών μονάδων με τις ΝΤ, εξειδικεύοντας στη σπουδαιότητα της χρήσης των ΤΠΕ στη διοίκηση των δημοτικών σχολείων και μελετώντας τους παράγοντες που την καθιστούν αποτελεσματική. Το κεφάλαιο αυτό, περιλαμβάνει τη μεθοδολογική προσέγγιση της έρευνας που πραγματοποιήθηκε και τη μελέτη του ερευνητικού δείγματος και του ερωτηματολογίου που διανεμήθηκε, προκειμένου να οδηγηθούμε στην ανάλυση των εμπειρικών αποτελεσμάτων και στη διεξαγωγή συμπερασμάτων.

2. Μεθοδολογική Προσέγγιση

Με βάση το θεωρητικό πλαίσιο της παρούσας εργασίας, στόχος της έρευνας είναι η διερεύνηση της σπουδαιότητας της χρήσης των ΝΤ στη δημόσια διοίκηση των δημοτικών σχολείων. Επίσης, επιδιώκεται η μελέτη των παραγόντων, οι οποίοι καθιστούν την ένταξη των ΝΤ στη σχολική διοίκηση αποτελεσματική. Τέλος εξετάζεται ο παράγοντας της επιμόρφωσης και η ανάγκη παροχής κατάλληλων επιμορφωτικών σεμιναρίων στους διευθυντές της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης.

Η έρευνα πραγματοποιήθηκε μέσω διανομής ερωτηματολογίων, τα οποία στάλθηκαν σε διευθυντές δημοτικών σχολείων. Το δείγμα περιορίστηκε στο νομό Αττικής και στο νομό Κορινθίας.

3. Δείγμα

Το δείγμα της παρούσας εργασίας, περιορίζεται σε διευθυντές-διευθύντριες δημοτικών σχολείων του νομού Αττικής και του νομού Κορινθίας. Συνολικά μοιράστηκαν 300 ερωτηματολόγια από τα οποία απαντήθηκαν τα 121. Τα ερωτηματολόγια διανεμήθηκαν ταχυδρομικά και ένα μέρος από αυτά μοιράστηκε ηλεκτρονικά, με αποστολή ηλεκτρονικού μηνύματος (email).

Αναλυτικότερα, στο νομό Αττικής στάλθηκαν 236 από τα οποία συγκεντρώθηκαν 75 συμπληρωμένα, αριθμός που αποτελεί περίπου 1/3 των απεσταλμένων. Επίσης, μοιράστηκαν σε όλα τα σχολεία του νομού Κορινθίας (64), με ανταπόκριση περίπου 72%, εφόσον

συγκεντρώθηκαν 46. Το δείγμα αφορά στα 2/3 των δημοτικών σχολείων του συγκεκριμένου νομού.

Με βάση τα προαναφερθέντα δεδομένα, διαπιστώνεται ότι η συγκέντρωση απαντημένων ερωτηματολογίων ήταν αρκετά δύσκολη διαδικασία, με περιορισμένη ανταπόκριση. Παρατηρήθηκε επίσης, δυσχρηστία στην ηλεκτρονική επικοινωνία, εφόσον από τα 150 ηλεκτρονικά μηνύματα (mail) που στάλθηκαν, απαντήθηκε ένα ελάχιστο ποσοστό (3%). Παρόλα αυτά, το δείγμα είναι ικανοποιητικό για μια ολοκληρωμένη εικόνα της χρήσης των ΝΤ στα δημοτικά σχολεία, της αξιοποίησής τους στη διοίκηση καθώς και για περαιτέρω μελέτη και διεξαγωγή της έρευνας και των κατάλληλων συμπερασμάτων.

4. Ερωτηματολόγιο

Το ερωτηματολόγιο περιέχει 27 ερωτήσεις (βλ. παράρτημα). Από τις ερωτήσεις οι 2 είναι ανοιχτού τύπου, δηλαδή, ερωτήσεις ανάπτυξης. Οι υπόλοιπες είναι κλειστού τύπου, πολλαπλής επιλογής, εφόσον ο ερωτώμενος μπορεί να επιλέξει από τις διαμορφωμένες απαντήσεις. Υπάρχει δυνατότητα επιλογής παραπάνω από μιας απάντησης σε αρκετές ερωτήσεις. Επίσης, ορισμένα ερωτήματα περιέχουν κάποιες ημιδομημένες ερωτήσεις, στις οποίες υπάρχει η επιλογή καταγραφής απάντησης διαφορετικής σε σχέση με τις διαμορφωμένες. Ο ερωτώμενος έχει τη δυνατότητα να εκφράσει ελεύθερα τη δική του άποψη επί του ερωτήματος, εφόσον δε συμφωνεί με τις δοθείσες απαντήσεις ή δεν τον εκφράζουν πλήρως. Ακόμα, το ερωτηματολόγιο διαθέτει Likert-skale τύπου (ερωτήσεις που απαντώνται σε πεντάβαθμη κλίμακα απαντήσεων):

- Πάρα πολύ
- Αρκετά
- Μέτρια
- Λίγο
- Καθόλου

Το ερωτηματολόγιο είναι χωρισμένα σε 4 μέρη:

- 1) Γενικά στοιχεία
- 2) Τεχνολογικός εξοπλισμός

3) Επιμόρφωση

4) Προτάσεις διευθυντών

Το πρώτο μέρος αποτελείται από 5 ερωτήσεις στις οποίες εξετάζονται τα δημογραφικά χαρακτηριστικά και τα στοιχεία του επαγγέλματος. Πιο συγκεκριμένα, αναλύονται το φύλο, η ηλικία, το σχολείο υπηρεσίας, η περιοχή του σχολείου και τα χρόνια προϋπηρεσίας ως διευθυντής/τρια.

Στο δεύτερο μέρος υπάρχουν 11 ερωτήσεις ως προς τον τεχνολογικό εξοπλισμό του σχολείου. Ο ερωτώμενος καλείται να απαντήσει σχετικά με την ύπαρξη και τη χρήση του Η/Υ στη σχολική διοίκηση, την τεχνική υποστήριξη που διαθέτει το σχολείο καθώς και τη δυνατότητα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου και ιστοσελίδας,

Το τρίτο μέρος του ερωτηματολογίου σχετίζεται με το βαθμό εξοικείωσης των διευθυντών με τον Η/Υ, την επιμόρφωση που έχουν λάβει σχετικά με τη χρήση του στη διοίκηση και την παρακολούθηση σεμιναρίων.

Τέλος, το τέταρτο μέρος, αποτελείται από μία ερώτηση ανοιχτού τύπου, η οποία περιλαμβάνει δύο υποερωτήματα. Το ερώτημα σχετίζεται με τις προτάσεις των διευθυντών/τριων ως προς:

- α) Την αξιοποίηση του τεχνολογικού εξοπλισμού σε σχέση με τις διοικητικές εργασίες και
- β) Την επιμόρφωση.

5. Εργαλεία Στατιστικής Ανάλυσης

Η στατιστική επεξεργασία των δεδομένων έγινε με χρήση του στατιστικού προγράμματος SPSS 15.0 for Windows. Τα στατιστικά εργαλεία, τα οποία χρησιμοποιήθηκαν είναι: α) συχνότητες και ποσοστά, β) έλεγχος συσχετίσεων σύμφωνα με το κριτήριο Pearson Chi-Square (χ^2) και γ) έλεγχος συσχετίσεων σύμφωνα με το κριτήριο Fisher's Exact Test. Σχετικά με τον έλεγχο των ερευνητικών υποθέσεων, επελέγη το $\alpha < 0,05$ ως κριτήριο στατιστικής σημαντικότητας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

Ανάλυση των Ερευνητικών Αποτελεσμάτων

1. Περίληψη

Σε αυτό το κεφάλαιο, γίνεται: α) ανάλυση των αποτελεσμάτων, όπως αυτά προέκυψαν από τη μελέτη των ερωτηματολογίων και β) σύγκριση μεταξύ των δύο υπό εξέταση νομών.

2. Γενικά στοιχεία διευθυντών/τριών

Στον πίνακα 1 που ακολουθεί, παρατίθενται τα δημογραφικά στοιχεία των διευθυντών/τριών που συμπλήρωσαν το ερωτηματολόγιο. Πρόκειται για πληροφορίες που σχετίζονται με το φύλο, την ηλικία καθώς και τα χρόνια προϋπηρεσίας τους ως διοικητικά στελέχη.

Πίνακας 1: Δείγμα ερωτηθέντων σε σχέση με το φύλο, την ηλικία και τα χρόνια προϋπηρεσίας ως διευθυντής/τρια

Διευθυντές	Νομός	
	Αττικής	Κορινθίας
Φύλο		
Αντρες	55 (73.3%)	33 (71.7%)
Γυναίκες	20 (26.7%)	13 (28.6%)
Σύνολο	75 (100%)	46 (100%)
Ηλικία	Αττικής	Κορινθίας
20-30	0 (0%)	3 (6.5%)
30-40	4 (5.3%)	6 (13.0%)
40-50	50 (66.7%)	25 (54.3%)
50-60 και άνω	21 (28.0%)	12 (26.1%)
Σύνολο	75 (100%)	46 (100%)
Χρόνια προϋπηρεσίας	Αττικής	Κορινθίας
1-4	25 (33.3%)	26 (56.5%)
5-9	28 (37.3%)	9 (19.6%)
10-20	22 (29.3%)	11 (23.9%)

Σύνολο	75 (100%)	46 (100%)
---------------	------------------	------------------

Μελετώντας τον παραπάνω πίνακα, διαπιστώνεται ότι από τα διευθυντικά στελέχη του νομού Αττικής, που απάντησαν το ερωτηματολόγιο, το 73.3% (55) είναι άντρες ενώ το 26.9% (20) είναι γυναίκες. Τα αντίστοιχα αποτελέσματα στο νομό Κορινθίας κυμαίνονται στο 71.7% (33) για τους άντρες και στο 28.6% (13) για τις γυναίκες. Διαφαίνεται λοιπόν, ότι το διοικητικό προσωπικό των δημόσιων δημοτικών σχολείων αποτελείται κυρίως από άντρες εκπαιδευτικούς. Αξίζει να σημειωθεί ότι, ενώ οι γυναίκες εκπαιδευτικοί αποτελούν στην Ελλάδα το 54.4% του συνόλου του κλάδου των δασκάλων, μόνο το 13.2% κατέχει διευθυντική θέση (Σαϊτής 2001).

Επίσης, παρατηρούμε ότι κανένα από τα ερωτηθέντα διευθυντικά στελέχη στο νομό Αττικής, δεν έχει ηλικία ανάμεσα στα 20 και 30, ενώ μόλις το 5.3% είναι από 30 έως 40. Το μεγαλύτερο ποσοστό (66.7%), ανήκει στην ηλικία των 40-50 και το 28.0% είναι 50 και πάνω. Τα αντίστοιχα ποσοστά του νομού Κορινθίας, είναι 6.5% ηλικίας 20-30 και 13% ηλικίας 30-40. Οι περισσότεροι (54.3%) από τους διευθυντές οι οποίοι απάντησαν βρίσκονται και σε αυτό το νομό ανάμεσα στα 40 και 50, ενώ το 26.1% έχει ηλικία άνω των 50 χρόνων.

Ως προς τα χρόνια προϋπηρεσίας σε διευθυντική θέση, το 33.3% (25) στο νομό Αττικής, διαθέτει 1-4 χρόνια προϋπηρεσίας, το 37.3% από 5 έως 9 και το 29.3% έχει 10-20 χρόνια διευθυντής. Τα αντίστοιχα ποσοστά στο νομό Κορινθίας κυμαίνονται ως εξής: 56.5%, 19.6% και 23.9%. Από τα παραπάνω στοιχεία, διαπιστώνουμε ότι στο νομό Κορινθίας το μεγαλύτερο ποσοστό των ερωτηθέντων έχει διοικητική προϋπηρεσία λίγων χρόνων (1-4 χρόνια), καθώς και στο νομό Αττικής το 37.3% έχει από 5 έως 9 χρόνια, ακολουθώντας η επιλογή 1-4 έτη με 33.3%.

3. Γενικά στοιχεία σχολικής μονάδας

Σύμφωνα με τον Πίνακα 2 που ακολουθεί, προκύπτουν τα εξής στοιχεία:

Πρώτον, στο νομό Αττικής η πλειοψηφία των σχολικών μονάδων του δείγματος της έρευνας (98.7%), βρίσκονται σε αστική περιοχή, με 10.000 κατοίκους και πάνω. Αντίθετα, το 6.5% (3) των σχολικών μονάδων της Κορινθίας είναι σε αγροτικές περιοχές, το 45.7% (21) βρίσκονται σε ημιαστικές περιοχές, με κατοίκους 2.000-9.999 και το 47.8% (22) σε αστικές.

Δεύτερον, από τα σχολεία του νομού Αττικής, το μεγαλύτερο ποσοστό, το 85.3% (64) είναι 10θέσια-12θέσια, το 13.3% (10) είναι 5θέσια-9θέσια και μόλις το 1.3% (1) είναι τετραθέσιο. Τα

αντίστοιχα στοιχεία για το νομό Κορινθίας είναι τα ακόλουθα: 17.4% (8), 43.5% (20) και 39.1% (18).

Πίνακας 2: Δείγμα δημοτικών σχολείων σε σχέση με την περιοχή και την οργανικότητα

Περιοχή σχολείου	Νομός	
	Αττικής	Κορινθίας
50-1.999 κάτοικοι	0 (0%)	3 (6.5%)
2.000-9.999 κάτοικοι	1 (1.3%)	21 (45.7%)
10.000 και άνω κάτοικοι	74 (98.7%)	22 (47.8%)
Σύνολο	75 (100%)	46 (100%)
Σχολείο υπηρεσίας	Αττικής	Κορινθίας
10έσιο-40έσιο	1 (1.3%)	8 (17.4%)
50έσιο-90έσιο	10 (13.3%)	20 (43.5%)
100έσιο-120έσιο	64 (85.3%)	18 (39.1%)
Σύνολο	75 (100%)	46 (100%)

4. Τεχνολογικός εξοπλισμός

Το δεύτερο μέρος του ερωτηματολογίου αφορά στη μελέτη του τεχνολογικού εξοπλισμού των δημοτικών σχολείων τη έρευνας. Διαπιστώθηκε ότι και στους δύο νομούς, οι διευθυντές των σχολικών μονάδων διαθέτουν ηλεκτρονικό υπολογιστή για τη διεκπεραίωση των διοικητικών εργασιών του σχολείου, εφόσον το 100% (121) απάντησε θετικά.

Ακολουθεί το ερώτημα 7 στο οποίο, όσοι δήλωσαν «ναι» στην ερώτηση 6, δηλαδή το 100% των ερωτηθέντων, κλήθηκαν να απαντήσουν σχετικά με τις ενέργειες για τις οποίες χρησιμοποιούν Η/Υ (πίνακας 3). Στο συγκεκριμένο ερώτημα, οι ερωτώμενοι είχαν τη δυνατότητα πολλαπλής απάντησης. Μελετώντας τον Πίνακα 3 διαφαίνεται ότι και στους δύο νομούς η κύρια χρήση του Η/Υ είναι αυτή της δακτυλογράφησης- εκτύπωσης εγγράφων, ακολουθεί η μηχανοργάνωση του σχολείου με αρκετά μεγάλο ποσοστό, καθώς και το ηλεκτρονικό ταχυδρομείο. Αξίζει να σημειωθεί ότι, εφόσον υπήρχε η επιλογή καταγραφής διαφορετικής απάντησης από τις δοθείσες,

ένα μικρό ποσοστό των ερωτηθέντων, ανέφερε τη χρήση του Η/Υ ως μέσο πρόσβασης στο διαδίκτυο. Επομένως, τα θέματα οργάνωσης και διοίκησης του δημοτικού σχολείου πραγματοποιούνται μέσω Η/Υ.

Πίνακας 3: Ενέργειες αξιοποίησης Η/Υ από τους διευθυντές

Ενέργειες	Νομός	
	Αττικής	Κορινθίας
Ηλεκτρονικό ταχυδρομείο	33	24
Δακτυλογράφηση-εκτύπωση αρχείων	59	33
Μηχανοργάνωση σχολείου	53	30
Διαδίκτυο	2	2

Πίνακας 4: Αναγκαιότητα χρήσης Η/Υ στη σχολική διοίκηση

Απαραίτητη η χρήση Η/Υ στη σχολική διοίκηση	Νομός		
	Αττικής	Κορινθίας	Σύνολο
Ναι	73 (97.3%)	42 (91.3%)	115
Όχι	2 (2.7%)	4 (8.7%)	6
Σύνολο	75	46	121

Στην ερώτηση 4, αν «ως διευθυντής/τρια θεωρείτε απαραίτητη τη χρήση του Η/Υ στη σχολική διοίκηση», η πλειοψηφία και στους δύο νομούς έδωσε θετική απάντηση: Αττική 97.3%, Κορινθία 91.3%. Ενώ αντίστοιχα το 2.7% και το 8.7%, απάντησε αρνητικά.

Το ερώτημα 10, πολλαπλής επιλογής, σχετίζεται με τους λόγους που θεωρούν οι ερωτώμενοι διευθυντές/τριες τη χρήση του Η/Υ απαραίτητη. Ακολουθεί ο πίνακας 5 με τις απαντήσεις τους, στον οποίο παρατηρούμε ότι στο νομό Αττικής 55 απάντησαν ότι τους παρέχει δυνατότητα

καλύτερης οργάνωσης, 42 ότι εξοικονομούν χρόνο, 26 ότι μειώνεται το κόστος και 6 πρόσθεσαν δική τους απάντηση, που σχετίζεται με την ευκολία που τους προσφέρει ο Η/Υ. Αντίστοιχα στο νομό Κορινθίας, οι περισσότεροι (34), επέλεξαν τη δυνατότητα καλύτερης οργάνωσης, 26 την εξοικονόμηση χρόνου, 20 τη μείωση του κόστους και 2 κατέγραψαν ως απάντηση την ευκολία.

Πίνακας 5: Λόγοι χρήσης Η/Υ από τα διευθυντικά στελέχη

Λόγοι που η χρήση Η/Υ θεωρείται απαραίτητη	Νομός		
	Αττικής	Κορινθίας	Σύνολο
Εξοικονόμηση χρόνου	42	26	68
Καλύτερη οργάνωση	55	34	89
Μείωση κόστους	26	20	46
Ευκολία	6	2	7

5. Τεχνική υποστήριξη

Οι επόμενες ερωτήσεις του ερωτηματολογίου αφορούν τον τεχνολογικό εξοπλισμό των σχολικών μονάδων. Στην ερώτηση 11, «αν το σχολείο σας διαθέτει τεχνική υποστήριξη για επίλυση προβλημάτων τεχνολογικής φύσεως», στο νομό Αττικής η πλειοψηφία (81.3%) απάντησε θετικά, ενώ το 18.7% δε διαθέτει. Όπως επίσης και στο νομό Κορινθίας, το 53.3% διαθέτει τεχνική υποστήριξη και το 47.8% δε διαθέτει. Από το αποτέλεσμα αυτής της έρευνας, παρατηρούμε ότι στο νομό Αττικής 1 στους 4 διευθυντές/τριες στερείται τεχνικής υποστήριξης και το αντίστοιχο ποσοστό στο νομό Κορινθίας είναι σχεδόν 1 στους 2. Τα αποτελέσματα επομένως από τη συσχέτιση του πίνακα 6, είναι πολύ ενδιαφέροντα, εφόσον υπάρχει θετική συσχέτιση μεταξύ της ύπαρξης τεχνικής υποστήριξης και του νομού τοποθεσίας του σχολείου. Το αποτέλεσμα της συσχέτισης είναι στατιστικά σημαντικό (πίνακας 6), με βάση τον έλεγχο Pearson Chi-Square.

Πίνακας 6: Συνάφεια τεχνικής υποστήριξης-δημοτικών σχολείων 2 νομών

	Νομός
--	-------

υποστήριξη	Αττικής	Κορινθίας	Σύνολο
Ναι	61 (81.3%)	24 (53.3%)	85
Όχι	14 (18.7%)	22 (47.8%)	36
Σύνολο	75 (100%)	46 (100%)	121

Η τιμή του Pearson Chi-Square είναι 10.673, παρατηρούμενο επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 0.02 με 1 βαθμό ελευθερίας

Μία διαφοροποίηση ανάμεσα στους υπό μελέτη νομούς, παρατηρείται στην ερώτηση 12, (πίνακας 7), η οποία σχετίζεται με το είδος της τεχνικής υποστήριξης που διαθέτουν τα σχολεία. Στην Αττική οι περισσότεροι (41) απάντησαν ότι υποστηρίζονται από δημόσιο φορέα, ακολουθεί η υποστήριξη από ιδιωτικό φορέα (9) και από συνάδελφο (9). Ενώ στο νομό Κορινθίας, το μεγαλύτερο ποσοστό διαθέτει υποστήριξη από ιδιωτικό φορέα (10), έπεται η υποστήριξη από συνάδελφο (7) και η υποστήριξη από δημόσιο φορέα (5). Επίσης, δόθηκαν επιπρόσθετες απαντήσεις, που αφορούν στην υποστήριξη της τοπικής αυτοδιοίκησης (Αττική 1, Κορινθία 1), στην υποστήριξη από τον ίδιο τον διευθυντή (Αττική 1) και τέλος από το ΤΕΙ Αθηνών (Κορινθία 1).

Πίνακας 7: Είδος τεχνικής υποστήριξης

Τι είδους τεχνικής υποστήριξης	Νομός		
	Αττικής	Κορινθίας	Σύνολο
Υποστήριξη από ιδιωτικό φορέα	9	10	19
Υποστήριξη από δημόσιο φορέα	41	5	46
Από συνάδερφο	9	7	16
Τοπική αυτοδιοίκηση, δήμος	1	1	2
Ο ίδιος ο διευθυντής	1	0	1

ΤΕΙ Αθηνών	0	1	1
Σύνολο	61	24	85

Με βάση λοιπόν, τα αποτελέσματα του πίνακα 7, υπάρχει διαφοροποίηση ως προς το είδος της τεχνικής υποστήριξης ανάμεσα στους δύο νομούς. Αξίζει να επισημανθεί ότι το 79.2% των σχολείων του νομού Κορινθίας στερούνται τεχνικής υποστήριξης από δημόσιο φορέα, εν αντιθέσει με τα σχολεία αστικών περιοχών που το 67.3% διαθέτει.

Στη συνέχεια, η έρευνα που καταγράφεται στον πίνακα 8, συγκρίνει δύο μεταβλητές, την ύπαρξη τεχνικής υποστήριξης στα δημοτικά σχολεία των 2 υπό εξέταση νομών, με την περιοχή που αυτά είναι τοποθετημένα (αστική, ημιαστική, αγροτική περιοχή). Παρατηρείται στατιστικά σημαντική συσχέτιση μεταξύ αυτών των δύο μεταβλητών, αφού τα αποτελέσματα δείχνουν ότι η περιοχή του σχολείου επηρεάζει την ύπαρξη ή όχι τεχνικής υποστήριξης. Παρατηρούμε ότι κανένα σχολείο (0) αγροτικής περιοχής διαθέτει υποστήριξη. Ενώ στις ημιαστικές και αστικές περιοχές το ποσοστό των σχολείων με τεχνική υποστήριξη μεγαλώνει (47.6% και 78.1% αντίστοιχα).

Πίνακας 8: Συνάφεια ύπαρξης τεχνικής υποστήριξης- περιοχή σχολείου

Περιοχή σχολείου			
Τεχνική υποστήριξη	50-1.999 κάτοικοι	2.000-9.999	10.000 και άνω
Ναι	0 (0%)	10 (47.6%)	75 (78.1%)
Όχι	3 (100%)	12 (54.5%)	21 (21.9%)
Σύνολο	100%	100%	100%

Η τιμή του Pearson Chi-Square είναι 10.234, παρατηρούμενο επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 0.000 με 2 βαθμούς ελευθερίας.

Πίνακας 9: Συνάφεια είδους τεχνικής υποστήριξης-περιοχή σχολείου

Είδος τεχνικής υποστήριξης

Περιοχή σχολείου	Από ιδιωτικό φορέα	Από δημόσιο φορέα	Από συνάδερφο	Από τοπική αυτοδιοίκη ση, δήμος	Ο ίδιος ο διευθυντής	ΤΕΙ Αθηνών
2.000- 9.999	4	0	5	1	0	1
10.000 και άνω κάτοικοι	15	53	11	1	1	0
Σύνολο	19	53	16	2	1	1

Η τιμή του Pearson Chi-Square είναι 0.509, παρατηρούμενο επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 0.01

Παρατηρήθηκε ακόμα, διαφοροποίηση ως προς το είδος της τεχνικής υποστήριξης και την περιοχή του σχολείου (πίνακας 9). Τα σχολεία των αστικών κέντρων διαθέτουν στην πλειοψηφία τους τεχνική υποστήριξη από δημόσιο φορέα, εν αντιθέσει με τα σχολεία ημιαστικών περιοχών που βασίζονται στην υποστήριξη συναδέλφου είτε σε ιδιωτικό φορέα. Η διαφορά αυτή είναι στατιστικά σημαντική σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας (0.05%).

Στην ερώτηση 13 «αν υπάρχει δυνατότητα πρόσβασης στο διαδίκτυο (internet) από το σχολείο σας», όλοι οι διευθυντές/τριες (100%) απάντησαν θετικά. Οι περισσότεροι στην Αττική (97.3%) αλλά και στην Κορινθία (89.1%), έχουν ηλεκτρονικό ταχυδρομείο, σύμφωνα με τον πίνακα 10 που ακολουθεί.

Πίνακας 10: Συνάφεια ύπαρξης ηλεκτρονικού ταχυδρομείου-δημοτικών σχολείων νομών

Ηλεκτρονικό ταχυδρομείο	Νομός		
	Αττικής	Κορινθίας	Σύνολο
Ναι	73 (97.3%)	41 (89.1%)	114
Όχι	2 (2.7%)	5 (10.9%)	7
Σύνολο	75 (100%)	46 (100%)	121

Πίνακας 11: Ύπαρξη ιστοσελίδας στη σχολική μονάδα

Διαθέτει ιστοσελίδα το σχολείο	Νομός		
	Αττικής	Κορινθίας	Σύνολο
Ναι	28 (37.3%)	7 (15.2%)	35
Όχι	47 (62.7%)	39 (84.8%)	86
Σύνολο	75 (100%)	46 (100%)	121

Ο παραπάνω πίνακας, αφορά στην ερώτηση 15, «αν το σχολείο διαθέτει ιστοσελίδα». Παρατηρούμε ότι τα περισσότερα σχολεία και στους δύο νομούς στερούνται οργανωμένης ιστοσελίδας, συγκεκριμένα μόλις το 37.3% στην Αττική και το 15.2% στην Κορινθία διαθέτει.

Όσοι διευθυντές/τριες σχολικών μονάδων έχουν ιστοσελίδα, καλούνται στην ερώτηση 16 να απαντήσουν τι περιλαμβάνει αυτή. Η ιστοσελίδα των περισσότερων σχολείων της Αττικής (24), περιλαμβάνει γενικές πληροφορίες για το σχολείο, ανακοινώσεις σε θέματα ενδιαφέροντος των εκπαιδευτικών (17), πληροφορίες για τους γονείς (8) και τους μαθητές (9). Τα αντίστοιχα ποσοστά στο νομό Κορινθίας είναι: 6 πληροφορίες για τους γονείς, 3 πληροφορίες για τους μαθητές, 3 ανακοινώσεις σε θέματα ενδιαφέροντος των εκπαιδευτικών και 3 γενικές πληροφορίες.

Πίνακας 12: Περιεχόμενο ιστοσελίδας

Τι περιλαμβάνει η ιστοσελίδα	Νομός		
	Αττικής	Κορινθίας	Σύνολο
Γενικές πληροφορίες για το σχολείο	24	6	30
Ανακοινώσεις για εκπαιδευτικούς	17	3	20
Πληροφορίες για	8	3	11

τους γονείς			
Πληροφορίες για τους μαθητές	9	3	12

Πίνακας 13: Συνάφεια ιστοσελίδας-οργανικότητας

Οργανικότητα				
Ιστοσελίδα	1-4θέσιο	5-9θέσιο	10-12θέσιο	Σύνολο
Ναι	1 (2.9%)	4 (11.4%)	30 (85.7%)	35 (100%)
Όχι	8 (9.5%)	26(30.2%)	52 (60.5%)	86 (100%)

Η τιμή του Pearson Chi-Square είναι 0.058, παρατηρούμενο επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 0.03

Ο παραπάνω πίνακας, συσχετίζει τη μεταβλητή της οργανικότητας με την ύπαρξη ιστοσελίδας του δημοτικού σχολείου, η συσχέτιση είναι στατιστικά σημαντική και παρουσιάζει ενδιαφέρον. Διαπιστώνουμε λοιπόν, ότι στα σχολεία με οργανικότητα από μία έως 9 θέσεις, το ποσοστό διάθεσης ιστοσελίδας είναι εξαιρετικά μικρό (1-4θέσιο 2.9% και 5-9θέσιο 11.4%) ενώ στα μεγαλύτερα σχολεία (10-12θέσια), το ποσοστό μεγαλώνει (85.7%), παραμένοντας συγχρόνως λιγότερος ο αριθμός των σχολείων που διαθέτει ιστοσελίδα, σε σχέση με αυτά που δε διαθέτουν.

6. Επιμόρφωση

Προκειμένου να διαπιστωθεί η ανάγκη επιμόρφωσης των διευθυντικών στελεχών στη χρήση των NT, ακολουθούν ερωτήσεις που σχετίζονται με το βαθμό εξοικείωσης και την παρακολούθηση επιμορφωτικών σεμιναρίων. Στον πίνακα 14, παρουσιάζονται οι απαντήσεις των διευθυντών/τριών που δόθηκαν στην ερώτηση 17 αναφορικά με το βαθμό εξοικείωσής τους με τον Η/Υ. Είναι φανερό ότι και στους δύο νομούς υπερτερεί η απάντηση «Αρκετά», ακολουθώντας η απάντηση «Πάρα Πολύ» και «Μέτρια».

Πίνακας 14: Βαθμός εξοικείωσης με τον Η/Υ

Εξοικείωση	Πάρα πολύ	Αρκετά	Μέτρια	Λίγο	Καθόλου	Σύνολο

Νομός Αττικής	22	29	18	6	1	76
Νομός Κορινθίας	11	19	9	6	0	45
Σύνολο	33	48	27	12	1	121

Ακολουθεί μια στατιστική σύγκριση ανάμεσα: α) στην ηλικία των διευθυντών/τριών και στην εξοικείωσή τους στη χρήση Η/Υ και β) στην εξέταση του παράγοντα «φύλο» στην εξοικείωση των διευθυντών/τριών. Από τη μελέτη του πίνακα 15, γίνεται αντιληπτό ότι οι νεότεροι διευθυντές/τριες είναι αρκετά εξοικειωμένοι και περισσότερο σε σχέση με τους διευθυντές/τριες μεγαλύτερης ηλικίας. Η συσχέτιση είναι στατιστικά σημαντική, όπως προκύπτει από τον έλεγχο του Pearson Chi-Square. Επίσης, σύμφωνα με τον πίνακα 15, οι άντρες έχουν μεγαλύτερη εξοικείωση σε σχέση με τις γυναίκες. Το αποτέλεσμα είναι στατιστικά σημαντικό με βάση τον έλεγχο του Fisher's Exact Test.

Πίνακας 15: Συνάφεια εξοικείωσης και ηλικίας

Βαθμός εξοικείωσης με τον Η/Υ						
Ηλικία	Πάρα πολύ	Αρκετά	Μέτρια	Λίγο	Καθόλου	Σύνολο
20-30	1(33.3%)	2 (66.6%)	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)	3
30-40	5 (50%)	4 (40%)	1 (10%)	0 (0%)	0 (0%)	10
40-50	24 (32%)	38(50.6%)	12 (16%)	1 (1.3%)	0 (0%)	75
50 και άνω	3 (9.0%)	4 (12.1%)	16(48.5%)	9 (27.2%)	1(3.0%)	33

Η τιμή του Pearson Chi-Square είναι 0.815, παρατηρούμενο επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 0.03

Πίνακας 16: Συνάφεια φύλου-εξοικείωσης

Βαθμός εξοικείωσης με τον Η/Υ						
Φύλο	Πάρα	Αρκετά	Μέτρια	Λίγο	Καθόλου	Σύνολο

	πολύ					
Αντρας	28 (31.8%)	31 (35.2%)	20 (22.7%)	8 (9.1%)	1 (1.1%)	88
Γυναίκα	5 (15.1%)	17 (51.5%)	9 (27.2%)	2 (6.0%)	0 (0%)	33

Η τιμή του Fisher's Exact Test είναι 4.672, παρατηρούμενο επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 0.04

Σχετικά με την παρακολούθηση επιμορφωτικών σεμιναρίων, τα στοιχεία του παρακάτω πίνακα, (πίνακας 17), δείχνουν ότι τα αντίστοιχα ποσοστά στους δύο νομούς είναι παρόμοια. Στο νομό Αττικής, το 76% των ερωτηθέντων έχει παρακολουθήσει επιμορφωτικό σεμινάριο ενώ το 24% έδωσε αρνητική απάντηση στην ερώτηση 18. Τα αντίστοιχα ποσοστά του νομού Κορινθίας, είναι παρεμφερή: το 67.4% έχει παρακολουθήσει σεμινάρια και το 32.6% δεν έχει. Από αυτό το εύρημα, γίνεται σαφές ότι 3 στους 4 διευθυντές/τριες έχουν επιμορφωθεί σχετικά με τους Η/Υ. Κρίνεται επομένως σε αυτό το σημείο απαραίτητη η μελέτη του βαθμού ικανοποίησης από την παρακολούθηση σεμιναρίων (πίνακας 18).

Πίνακας 17: Παρακολούθηση επιμορφωτικών σεμιναρίων

Παρακολούθηση σεμιναρίων	Νομός		
	Αττικής	Κορινθίας	Σύνολο
Ναι	57 (76%)	31 (67.4%)	88
Όχι	17 (24%)	15 (32.6%)	32
Σύνολο	75	46	121

Πίνακας 18: Βαθμός ικανοποίησης από την παρακολούθηση σεμιναρίων

Βαθμός ικανοποίησης	Πάρα πολύ	Αρκετά	Μέτρια	Λίγο	Καθόλου	Σύνολο
Νομός Αττικής	7 (12.3%)	21 (36.9%)	22 (38.6%)	7 (12.9%)	0 (0%)	57

Νομός Κορινθίας	4 (12.9%)	15 (48.4%)	7 (22.6%)	5 (16.1%)	0 (0%)	31
Σύνολο	11	36	29	12	0	88

Οι ερωτηθέντες που απάντησαν θετικά στην ερώτηση 18, καλούνται να ορίσουν στο ερώτημα 19, σε ποιο βαθμό έμειναν ικανοποιημένοι από τα επιμορφωτικά σεμινάρια που παρακολούθησαν και οι απαντήσεις τους παρουσιάζονται στον πίνακα 18. Από τα στοιχεία που παρατίθενται είναι φανερό ότι υπάρχει διαφορά ανάμεσα στο βαθμό ικανοποίησης των διευθυντών/τριών των σχολικών μονάδων των δύο νομών. Στο νομό Αττικής, το μεγαλύτερο ποσοστό, το 38.6% έμεινε μέτρια ικανοποιημένο και το 36.9% είναι αρκετά ικανοποιημένο. Τα αντίστοιχα ποσοστά στο νομό Κορινθίας είναι 22.6% και 48.4%. Μέσα από αυτά τα αποτελέσματα, γίνεται αντιληπτό ότι ο βαθμός ικανοποίησης κυμαίνεται στο «αρκετά» και στο «μέτρια».

Οι ερωτώμενοι οι οποίοι δεν έχουν παρακολουθήσει επιμορφωτικό σεμινάριο, επιλέγουν στο ερώτημα 20 «σε ποιο βαθμό θα τους ενδιέφερε να παρακολουθήσουν». Τα αποτελέσματα της ερώτησης, παρατίθενται στον παρακάτω πίνακα (19) και μελετώντας τον διαπιστώνουμε ότι η πλειοψηφία των διευθυντών ενδιαφέρεται να επιμορφωθεί.

Πίνακας 19: Βαθμός ενδιαφέροντος παρακολούθησης σεμιναρίων

Ενδιαφέρον για παρακολούθηση σεμιναρίων	Πάρα πολύ	Αρκετά	Μέτρια	Λίγο	Καθόλου	Σύνολο
Νομός Αττικής	7	8	1	1	0	17
Νομός Κορινθίας	8	5	1	1	0	15
Σύνολο	15	13	2	2	0	32

Στη συνέχεια, ακολουθεί στον πίνακα 20, η συνάφεια μεταξύ της παρακολούθησης επιμορφωτικών σεμιναρίων και της εξοικείωσης στη χρήση του Η/Υ. Διαπιστώνεται ότι το ποσοστό των διευθυντικών στελεχών που έχει παρακολουθήσει επιμορφωτικά σεμινάρια, είναι αρκετά εξοικειωμένο με τον Η/Υ, σε σχέση με όσους δεν έχουν επιμορφωθεί. Συνεπώς, η

παρακολούθηση επιμορφωτικών σεμιναρίων συσχετίζεται με την εξοικείωση με τον Η/Υ, σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας.

Πίνακας 20: Συνάφεια εξοικείωσης με τον Η/Υ και παρακολούθηση επιμορφωτικών σεμιναρίων

Εξοικείωση με τον Η/Υ						
Παρακολούθηση σεμιναρίων	Πάρα πολύ	Αρκετά	Μέτρια	Λίγο	Καθόλου	Σύνολο
Ναι	28	37	22	1	0	88
Όχι	4	11	5	9	1	32
Σύνολο	32	48	27	10	1	121

Η τιμή του Fisher's Exact Test είναι 10.379, παρατηρούμενο επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 0.04

Πίνακας 21: Αναγκαιότητα επιμόρφωσης

Απαραίτητη η επιμόρφωση	Νομός		
	Αττικής	Κορινθίας	Σύνολο
Ναι	74 (98.6%)	42 (91.3%)	116
Όχι	1 (1.4%)	4 (8.7%)	5
Σύνολο	75	46	121

Στην ερώτηση 21 «θεωρείτε ότι είναι απαραίτητη η επιμόρφωση των διευθυντών για θέματα Η/Υ», οι απαντήσεις των ερωτηθέντων είναι παρόμοιες, εφόσον τα μεγαλύτερο ποσοστό των διευθυντών και στους δύο νομούς (νομός Αττικής: 98.6%, νομός Κορινθίας: 91.3%), απάντησε θετικά.

Πίνακας 22: Υποχρεωτική ή προαιρετική επιμόρφωση

Υποχρεωτική η επιμόρφωση ή προαιρετική	Νομός		
	Αττικής	Κορινθίας	Σύνολο
Ναι	51 (68%)	27 (58.7%)	78
Όχι	24 (32%)	19 (41.3%)	43
Σύνολο	75	46	121

Ως προς την υποχρεωτική ή προαιρετική επιμόρφωση, οι δύο νομοί δε διαφοροποιούνται ιδιαίτερα, αφού το 68% των ερωτηθέντων του νομού Αττικής και το 58.7% του νομού Κορινθίας θεωρούν ότι η παρακολούθηση επιμορφωτικών σεμιναρίων θα έπρεπε να είναι υποχρεωτική για τα διευθυντικά στελέχη.

Ο πίνακας 23, παραθέτει τα αποτελέσματα της ερώτησης 23 σχετικά με τον πιο αποτελεσματικό τρόπο επιμόρφωσης. Παρατηρείται ότι στο νομό Αττικής, στην πρώτη προτίμηση των διευθυντών είναι η προσωπική ενασχόληση και τα μαθήματα Πανεπιστημιακής εκπαίδευσης, ακολουθούν τα σεμινάρια από δημόσιους φορείς, τα μαθήματα εξ' αποστάσεως και ο συνδυασμός όλων, με απαντήσεις (17,26, 3, 27 και 2). Οι αντίστοιχες απαντήσεις που έδωσαν οι διευθυντές του νομού Κορινθίας είναι:13, 16, 10 , 6 και 1.

Πίνακας 23: Αποτελεσματικός τρόπος επιμόρφωσης

Αποτελεσματικός τρόπος επιμόρφωσης	Νομός		
	Αττικής	Κορινθίας	Σύνολο
Σεμινάρια από δημόσιους φορείς	17	10	27
Μαθήματα Πανεπιστημιακής εκπαίδευσης	26	16	42
Μαθήματα εξ' αποστάσεως	3	6	9

Προσωπική ενασχόληση	27	13	40
Συνδυασμός	2	1	3
Σύνολο	75	46	121

Στην ερώτηση 24 «πώς θα προτιμούσατε να πραγματοποιούνται τα επιμορφωτικά σεμινάρια», το 37.3% στο νομό Αττικής επέλεξε την απάντηση ενδοσχολικά, το 33.3% εκτός σχολείου, το 9.3% το Σαββατοκύριακο, το 6.6% με απαλλαγή από διδακτικά καθήκοντα, το 8% επί πληρωμή και το 5.3% πριν και μετά τη λήξη του διδακτικού έτους. Οι αντίστοιχες απαντήσεις του νομού Κορινθίας είναι 50%, 30.4%, 0%, 8.7%, 6.6%, 4.3%.

Πίνακας 24: Πραγματοποίηση επιμορφωτικών σεμιναρίων

Πραγματοποίηση σεμιναρίων	Νομός		
	Αττικής	Κορινθίας	Σύνολο
Ενδοσχολικά	28 (37.3%)	23 (50%)	51
Εκτός σχολείου	25 (33.3%)	14 (30.4%)	39
Το Σαββατοκύριακο	7 (9.3%)	0 (0%)	7
Με απαλλαγή από διδακτικά καθήκοντα	5 (6.6%)	4 (8.7%)	9
Επί πληρωμή	6 (8%)	3 (6.6%)	9
Πριν την έναρξη και μετά τη λήξη	4 (5.3%)	2 (4.3%)	6
Σύνολο	75	46	121

Σχετικά με τη χρονική παρακολούθηση των σεμιναρίων, υπάρχει ποικιλία στις απαντήσεις που δόθηκαν και παρουσιάζονται στον πίνακα 25. Οι επιλογές είναι οι ακόλουθες: Κάθε μήνα, κάθε 6 μήνες, κάθε χρόνο, κάθε 2 χρόνια, κάθε 5 χρόνια, κάθε φορά που αλλάζει κάτι π.χ. Windows 7, Vista. Τα ποσοστά είναι στο νομό Αττικής: 2.6%, 29.3%, 49.5%, 6.6%, 6.6% και 5.3%. Στο νομό Κορινθίας τα αντίστοιχα ποσοστά είναι: 10.9%, 23.9%, 39.1%, 13.0%, 8.7% και 4.3%.

Πίνακας 25: Παρακολούθηση επιμορφωτικών σεμιναρίων από τα διοικητικά στελέχη

Παρακολούθηση σεμιναρίων	Νομός		
	Αττικής	Κορινθίας	Σύνολο
Κάθε μήνα	2 (2.6%)	5 (10.9%)	7 (5.8%)
Κάθε 6 μήνες	22 (29.3%)	11 (23.9%)	33 (27.2%)
Κάθε χρόνο	37 (49.3%)	18 (39.1%)	55 (45.5%)
Κάθε 2 χρόνια	5 (6.6%)	6 (13.0%)	11 (9.0%)
Κάθε 5 χρόνια	5 (6.6%)	4 (8.7%)	9 (7.4%)
Κάθε φορά που κάτι αλλάζει: windows 7, vista	4 (5.3%)	2 (4.3%)	4 (3.3%)
Σύνολο	75 (100%)	46 (100%)	121 (100%)

Στο ερώτημα 26 (πίνακας 26), οι ερωτώμενοι καλούνται να απαντήσουν ως προς το πρόγραμμα που θα προτιμούσαν να βασίζεται η επιμόρφωση. Η πλειοψηφία των διευθυντών επιθυμεί ένα πρόγραμμα βασισμένο στην παροχή εξειδικευμένων γνώσεων βάσει των διοικητικών-διευθυντικών αναγκών, με ποσοστά στο νομό Αττικής: 64% παροχή εξειδικευμένων γνώσεων, 26.6% παροχή γενικών γνώσεων και 9.3% συνδυασμό αυτών. Τα αντίστοιχα ποσοστά στο νομό Κορινθίας είναι: 74%, 19.6% και 6.5%.

Πίνακας 26: Πρόγραμμα επιμορφωτικών σεμιναρίων

Πρόγραμμα επιμόρφωσης	Νομός		
	Αττικής	Κορινθίας	Σύνολο
Παροχή γενικών γνώσεων	20 (26.6%)	9 (19.6%)	29

Παροχή εξειδικευμένων	48 (64%)	34 (74%)	82
Συνδυασμός	7 (9.3%)	3 (6.5%)	10
Σύνολο	75	46	121

7. Προτάσεις Ερωτηθέντων Διευθυντικών Στελεχών

Στην ερώτηση 27 «τι έχετε να προτείνετε για την αξιοποίηση του τεχνολογικού εξοπλισμού» των σχολικών μονάδων, οι ερωτηθέντες διευθυντές και των δύο νομών έδωσαν ποικίλες απαντήσεις. Οι αναφορές των διευθυντών του νομού Αττικής ως προς τις διοικητικές εργασίες σχετίζονται με:

- Την υποχρεωτική μηχανοργάνωση σχολείου με ενιαίο πρόγραμμα (12) 16%
- Τη χορήγηση λογισμικού από το ΥΠΕΠΘ (7) 9.3%
- Την τοποθέτηση γραμματειακής υποστήριξης (6) 8%

Οι απαντήσεις τους ως προς την επιμόρφωση σχετίζονται με:

- Τη συνεχή και υποχρεωτική επιμόρφωση (18) 24%
- Την αξιολόγηση επιμορφωτών (7) 9.3%
- Τη μοριοδότηση των επιμορφωμένων (5) 6.6%

Από την άλλη πλευρά οι διευθυντές σχολείων του νομού Κορινθίας προτείνουν σε σχέση με την αξιοποίηση του τεχνολογικού εξοπλισμού ως προς τις διοικητικές εργασίες: την προμήθεια εκπαιδευτικού λογισμικού (11) 23.9%, την απαλλαγή των διευθυντών/τριών από τα διδακτικά καθήκοντα (6) 13.0% και την οικονομική υποστήριξη για αγορά κατάλληλου εξοπλισμού (4) 8.7%.

Οι απαντήσεις των ερωτώμενων διευθυντών/τριών του νομού Κορινθίας, σχετικά με την επιμόρφωση, είναι οι εξής: συνεχής και αποτελεσματική επιμόρφωση (10) 21.7% και οικονομική ενίσχυση των επιμορφωμένων διευθυντικών στελεχών (6) 13.0%.

Από το παραπάνω ερευνητικό αποτέλεσμα προκύπτει ότι ένα μεγάλο ποσοστό των διευθυντών/τριών δημοτικών σχολείων θεωρεί υποχρεωτική:

1. Τη μηχανοργάνωση του σχολείου με ενιαίο λογισμικό, χορηγούμενο από το ΥΠΕΠΘ.
2. Την καθιέρωση συνεχούς και αποτελεσματικής επιμόρφωσης.
3. Τη μοριοδότηση, την οικονομική ενίσχυση των επιμορφωμένων και την αξιολόγηση των επιμορφωτών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

Ανάλυση Εμπειρικών αποτελεσμάτων

1. Περίληψη

Στο παρόν κεφάλαιο παρατίθενται η ανάλυση και η ερμηνεία των αποτελεσμάτων της έρευνας, όπως αυτά προέκυψαν από την επεξεργασία των απαντημένων ερωτηματολογίων που διανεμήθηκαν στα δημοτικά σχολεία των νομών Αττικής και Κορινθίας.

2. Γενικά Στοιχεία

Κύριος σκοπός της παρούσας εργασίας, όπως έχει προαναφερθεί, είναι η διερεύνηση του βαθμού και του τρόπου αξιοποίησης των Νέων Τεχνολογιών (NT) στα δημόσια δημοτικά σχολεία και συγκεκριμένα στη σχολική διοίκηση της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης στους δύο υπό μελέτη νομούς της Ελλάδας, καθώς και η διαπίστωση της συμβολής της ενσωμάτωσής τους στη διοικητική πράξη. Επίσης, η έρευνα πραγματεύεται την ανάδειξη των παραγόντων που καθιστούν εφικτή την ενσωμάτωση των NT στη σύγχρονη σχολική διοίκηση, επικεντρώνοντας στον τομέα της επιμόρφωσης των διευθυντικών στελεχών και στην εξέταση της υφιστάμενης τεχνικής υποστήριξης των σχολικών μονάδων.

Από τη μελέτη των ερευνητικών αποτελεσμάτων προκύπτουν σημαντικές διαπιστώσεις για το ελληνικό δημόσιο δημοτικό σχολείο, κυρίως ως προς τη διεκπεραίωση των διοικητικών διεργασιών και τη σχέση των διευθυντικών στελεχών με τις NT και ιδιαίτερα με τον Η/Υ. Παρατηρήθηκε επομένως, με βάση το ερευνητικό δείγμα, μια θετική στάση και αντιμετώπιση ως προς τις NT καθώς και η αναγνώριση της αναγκαιότητας και της υποχρεωτικής χρήσης του Η/Υ στην αποπεράτωση των διοικητικών θεμάτων μιας σχολικής μονάδας. Επιπροσθέτως, αναδείχτηκε η ανάγκη κατάλληλης, συνεχούς και υποχρεωτικής επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών με στόχο την πλήρη εξοικείωσή τους με τις NT και με τη χρήση του Η/Υ. Όμως, διαπιστώθηκε έλλειψη και αναποτελεσματικότητα σε ορισμένους παράγοντες που ενισχύουν την ενσωμάτωση των NT στην εκπαίδευση. Ενδεικτικά αναφέρουμε, την ανεπάρκεια της τεχνικής υποστήριξης των σχολικών μονάδων, η οποία σχετίζεται με την αγροτική, ημιαστική ή αστική περιοχή του σχολείου καθώς και με άλλους παράγοντες. Υπάρχει συνεπώς, στατιστικά σημαντική διαφορά ανάμεσα στο βαθμό αξιοποίησης του Η/Υ στη σχολική διοίκηση και στους παράγοντες που την καθιστούν αποτελεσματική.

3. Ανάλυση Δημογραφικών Στοιχείων Διευθυντικών Στελεχών

Σχετικά με τη στελέχωση των σχολικών μονάδων, διαπιστώνεται ότι η συντριπτική πλειοψηφία αποτελείται από άντρες. Αναφορικά με τη θέση των γυναικών στη διοίκηση των ελληνικών σχολείων, υποστηρίζεται ότι «οι γυναίκες εκπαιδευτικοί στη χώρα μας αποτελούν το 54.4% συνολικά του κλάδου των δασκάλων», παρόλα αυτά μόνο το 13.2% κατέχει διευθυντική θέση (Σαΐτης 2001). Ακόμα και πιο πρόσφατες έρευνες (Σαΐτης και Μιχόπουλος 2005, Αλεξίου 2006, Γουρναρόπουλος 2006) απέδειξαν ότι οι διευθυντικές θέσεις εξακολουθούν να καταλαμβάνονται από τον αντρικό πληθυσμό. Η «διοικητική ισορροπία» μεταξύ αντρών και γυναικών εκπαιδευτικών δεν έχει ακόμα επέλθει πλήρως. Με βάση αυτά τα δεδομένα, θα μπορούσε να ειπωθεί ότι η διοίκηση των σχολείων πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης ασκείται από άντρες και ότι το ανθρώπινο δυναμικό δεν αξιοποιείται επαρκώς (Σαΐτης 2001). Παρατηρείται λοιπόν, ενδιαφέρον από πλευράς των γυναικών στην επιθυμία για επαγγελματική προαγωγή.

Σχετικά με την ηλικία των ερωτηθέντων διευθυντών, επικρατεί η πέμπτη δεκαετία 40-50 χρονών (Αττικής 66.7% και Κορινθίας 54.3%) και σε ό,τι αφορά την προϋπηρεσία σε διευθυντική θέση, παρατηρείται μία διαφοροποίηση ανάμεσα στους νομούς. Το 56.5% των ερωτηθέντων στο νομό Κορινθίας έχει από ένα έως τέσσερα χρόνια εργασίας ως διευθυντής, το οποίο μπορεί να συσχετιστεί και με την κινητικότητα που παρατηρείται στα σχολεία μικρής οργανικότητας, ενώ στην Αττική το μεγαλύτερο ποσοστό έχει πέντε με εννέα χρόνια προϋπηρεσία. Η σχετικά μικρή προϋπηρεσία οφείλεται στο γεγονός ότι η ηλικία του τυχαίου δείγματος της στατιστικής έρευνας, κυμαίνεται ανάμεσα στα 40 και 50 χρόνια. Επομένως και η αντίστοιχη διευθυντική εμπειρία δε θα μπορούσε να είναι πολύ μεγαλύτερη, αν εξαιρέσουμε τα ολιγοθέσια σχολεία του νομού Κορινθίας στα οποία η ηλικία των διευθυντών είναι μικρότερη καθώς και η προϋπηρεσία τους. Το χρονικό διάστημα εργασίας ενός εκπαιδευτικού ως διευθυντή σχολικής μονάδας, δεν εγγυάται αυτόματα και την ικανότητά του για τη συγκεκριμένη θέση. Η εμπειρία του εκπαιδευτικού αποτελεί σημαντικό παράγοντα αποτελεσματικότητας, εφόσον συνδυάζεται με ανατροφοδότηση αλλά χρειάζεται συγχρόνως καλύτερη κατάρτιση του πνεύματος και πειθαρχία σκέψης (Κόμης 2000).

4. Ανάλυση Στοιχείων Δημοτικών Σχολείων

Με βάση τα στοιχεία των δημοτικών σχολείων της έρευνας, παρατηρήθηκε ότι η πλειοψηφία (98.7%) των σχολείων του νομού Αττικής βρίσκεται σε αστικές περιοχές. Στο νομό Κορινθίας τα περισσότερα δημοτικά σχολεία τοποθετούνται σε αστικές και ημιαστικές περιοχές (47.8% και 45.7% αντίστοιχα) και το 6.5% του δείγματος βρίσκεται σε αγροτικές περιοχές.

Επίσης, προκύπτουν στοιχεία σχετικά με την οργανικότητα των σχολείων σε σχέση με την ηλικία και την προϋπηρεσία των διευθυντικών στελεχών. Στο νομό Αττικής το μεγαλύτερο ποσοστό των δημοτικών σχολείων (85.3%) είναι 10θέσια-12θέσια ενώ στην επαρχία διαπιστώνεται αυξημένος αριθμός 5θέσιων-9θέσιων σχολείων καθώς και ύπαρξη περισσότερων ολιγοθέσιων σχολείων. Το εύρημα αυτό θεωρείται δικαιολογημένο, καθώς ο νομός Αττικής αποτελείται από σχολεία αστικών περιοχών, σε αντίθεση με το νομό Κορινθίας όπου υπάρχει εναλλαγή ως προς τις περιοχές που βρίσκονται οι σχολικές εγκαταστάσεις. Σε αυτό το σημείο κρίνεται απαραίτητη η επισήμανση ότι ο νομός Αττικής συμπεριλαμβάνει την Αθήνα, η οποία ως πρωτεύουσα του ελληνικού κράτους, συγκεντρώνει πολύ μεγάλο μέρος του πληθυσμού της χώρας.

Σύμφωνα με τα στοιχεία που προέκυψαν, στον επαρχιακό νομό της Κορινθίας, ο αριθμός των μεγάλων σχολείων είναι μικρότερος συγκριτικά με της Αττικής, ενώ υπάρχουν ολιγοθέσια σχολεία κυρίως σε ημιαστικές και αγροτικές περιοχές, στα οποία τη διευθυντική θέση κατέχει ένας ηλικιακά νεότερος εκπαιδευτικός με ολιγόχρονη προϋπηρεσία. Σχετίζοντας τα συγκεκριμένα αποτελέσματα με υπάρχουσες έρευνες (Σαΐτης 2000), διαφαίνονται αρκετά προβλήματα και μειονεκτήματα σε σχέση με την ποιότητα της εκπαίδευσης και την ισότητα των παρεχόμενων ευκαιριών στους μαθητές της Αττικής και στους μαθητές της Κορινθίας.

5. Ανάλυση Στοιχείων Τεχνολογικού Εξοπλισμού των Σχολείων

Σε ό,τι αφορά τον τεχνολογικό εξοπλισμό των δημοτικών σχολείων, τα ευρήματα που προέκυψαν από τη μελέτη των δεδομένων παρουσιάζουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον. Διαπιστώθηκε ότι και στους δύο νομούς, οι διευθυντές των σχολικών μονάδων διαθέτουν ηλεκτρονικό υπολογιστή για την αποπεράτωση των διοικητικών θεμάτων του σχολείου. Επομένως, σε αυτό το σημείο, επαληθεύεται η Υ1 ερευνητική υπόθεση σύμφωνα με την οποία οι διευθυντές των δημοσίων δημοτικών σχολείων διαθέτουν Η/Υ για τη διεκπεραίωση των διοικητικών εργασιών. Το εύρημα κρίνεται ιδιαίτερα θετικό, καθώς, όπως έχει προαναφερθεί η αξιοποίηση του ηλεκτρονικού υπολογιστή συμβάλλει στη διευκόλυνση, στην απλοποίηση και στην υποστήριξη των διοικητικών εργασιών και είναι πολύ σημαντικό τα διευθυντικά στελέχη να χρησιμοποιούν τις ΝΤ.

Σχετικά με τον τρόπο αξιοποίησης του ηλεκτρονικού υπολογιστή, στους δύο υπό εξέταση νομούς διαφαίνεται ότι η κύρια χρήση του είναι εργασίες όπως δακτυλογράφηση, εκτύπωση,

μηχανοργάνωση καθώς και ηλεκτρονικό ταχυδρομείο και οι λόγοι αξιοποίησης του Η/Υ αφορούν στην παροχή καλύτερης οργάνωσης, στην εξοικονόμηση χρόνου, στη μείωση του κόστους και γενικότερα στη διευκόλυνση σε όλες τις διοικητικές διεργασίες.

Επίσης, λαμβάνοντας υπ' όψιν ότι η πλειοψηφία των διευθυντικών στελεχών και των δύο νομών θεωρούν απαραίτητη τη χρήση του Η/Υ στη σχολική διοίκηση, επιβεβαιώνεται η Υ2, σύμφωνα με την οποία, τα θέματα οργάνωσης και διοίκησης του δημοτικού σχολείου πραγματοποιούνται και διεκπεραιώνονται αποκλειστικά μέσω Η/Υ. Το εύρημα αυτό καθώς και το γεγονός ότι είναι κοινό και στους δύο νομούς, έχει ιδιαίτερη σημασία για την εκπαιδευτική πραγματικότητα και την ανάπτυξη του σχολείου, καθώς διαφαίνεται ότι οι εκπαιδευτικοί χρησιμοποιούν τον τεχνολογικό εξοπλισμό για διοικητικά θέματα που σχετίζονται μεταξύ άλλων, με τη διοικητική οργάνωση, υποδεικνύοντας τη σπουδαιότητα ένταξης των ΝΤ στη σχολική διοίκηση.

6. Ανάλυση στοιχείων τεχνικής υποστήριξης

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της έρευνας, ως προς την τεχνική υποστήριξη των δημοτικών σχολείων, η πλειοψηφία των σχολικών μονάδων του νομού Αττικής διαθέτει υποστήριξη, ενώ υπάρχει και ένα ποσοστό που δε διαθέτει (18.7%). Αντιθέτως, στο νομό Κορινθίας ένας στους δύο διευθυντές στερούνται τεχνικής υποστήριξης. Με βάση αυτά τα αποτελέσματα, εν μέρει επιβεβαιώνεται η Υ3, σύμφωνα με την οποία τα δημοτικά σχολεία δεν έχουν τεχνική υποστήριξη και σε αυτό το σημείο προστίθεται η συσχέτιση αυτής της έλλειψης ιδιαίτερα με τις ημιαστικές και αγροτικές περιοχές. Το παραπάνω ερευνητικό αποτέλεσμα είναι αρνητικό, καθώς η έλλειψη κατάλληλης και ποιοτικής τεχνικής υποστήριξης επηρεάζει την ένταξη των ΤΠΕ στην εκπαίδευση και στη διοικητική πραγματικότητα, καθιστώντας αναποτελεσματική τη χρήση των ΝΤ από τους εκπαιδευτικούς. Επομένως, σε περίπτωση αντιμετώπισης τεχνικού προβλήματος, εξαιτίας της έλλειψης υποστήριξης και υπεύθυνου τεχνικού, τα διευθυντικά στελέχη και εν γένει οι εκπαιδευτικοί διακρίνονται από επιφυλακτικότητα και ανασφάλεια, μειώνοντας το ενδιαφέρον και τη δυνατότητα αξιοποίησης των ΤΠΕ (Προκοπιάδου 2009).

Μία ακόμα διαφοροποίηση ανάμεσα στους δύο νομούς, παρατηρείται σε σχέση με το είδος της τεχνικής υποστήριξης. Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει το παρακάτω εύρημα, το οποίο αφορά στη συσχέτιση της υποστήριξης που λαμβάνει χώρα στους δύο νομούς και κατ' επέκταση στην

αντίστοιχη σύγκριση ανάμεσα σε αστικές, ημιαστικές και αγροτικές περιοχές. Αναλυτικότερα, επισημαίνουμε ότι στο νομό Αττικής, όπως έχει προαναφερθεί, οι σχολικές μονάδες βρίσκονται στην πλειοψηφία τους σε αστικές περιοχές και περιλαμβάνονται σχολεία μεγάλης οργανικότητας, παρατηρήθηκε υποστήριξη τεχνικών αναγκών, από δημόσιο φορέα (ΠΛΗ.ΝΕ.Τ.), εν αντιθέσει με τις ημιαστικές και αγροτικές περιοχές της Κορινθίας που διαθέτουν υποστήριξη κυρίως από ιδιωτικό τομέα ή υιοθέτηση εναλλακτικών τρόπων υποστήριξης για την αντιμετώπιση τεχνικών προβλημάτων, όπως την αξιοποίηση συναδέλφου γνώστη, είτε του ίδιου του διευθυντή.

Η παραπάνω διαπίστωση ενισχύεται από τη συσχέτιση που έγινε ανάμεσα στο είδος της τεχνικής υποστήριξης και στην περιοχή του σχολείου. Παρατηρήθηκε όπως προαναφέρθηκε, ότι υπάρχει διαφορά ως προς το είδος της τεχνικής υποστήριξης ανάμεσα στις αστικές, ημιαστικές και αγροτικές περιοχές. Αξίζει να επισημανθεί ότι τα σχολεία που βρίσκονται σε αγροτικές περιοχές (με κατοίκους από 50 μέχρι 1.999), δε διαθέτουν τεχνική υποστήριξη, επίσης οι ημιαστικές περιοχές του νομού Κορινθίας, στερούνται υποστήριξης δημόσιου φορέα, εν αντιθέσει με τα σχολεία αστικών περιοχών. Είναι αξιοσημείωτο επομένως να αναφερθεί ότι η κρατική μέριμνα προσανατολίζεται κυρίως στην κάλυψη των αναγκών των μεγάλων σχολείων των αστικών περιοχών, παραγκωνίζοντας τα ολιγοθέσια των ημιαστικών και αγροτικών περιοχών.

Με βάση το αποτέλεσμα αυτό, επιβεβαιώνεται η Υ8 ερευνητική υπόθεση, διαπιστώνοντας ότι τα σχολεία των αγροτικών περιοχών μειονεκτούν σε τεχνική υποστήριξη σε σχέση με εκείνα των αστικών περιοχών. Επομένως, η περιοχή του σχολείου επηρεάζει την ύπαρξη και το είδος της τεχνικής υποστήριξης.

Στη συνέχεια, ως προς τη δυνατότητα πρόσβασης στο διαδίκτυο (internet), όλα τα διευθυντικά στελέχη απάντησαν θετικά, εύρημα πολύ σημαντικό καθώς υποδεικνύει την τάση εκσυγχρονισμού και την προσπάθεια αξιοποίησης και υιοθέτησης των ΝΤ και των παροχών τους στα εκπαιδευτικά και διοικητικά ζητήματα, ανεξαρτήτως περιοχής και οργανικότητας του σχολείου. Επίσης, η συντριπτική πλειοψηφία των ερωτηθέντων και των δύο υπό εξέταση νομών, απάντησε σε σχετική ερώτηση, ότι διαθέτει ηλεκτρονικό ταχυδρομείο (email), εύρημα τα οποίο κρίνεται θετικά καθώς σύμφωνα με έρευνες, όσο περισσότερο αξιοποιείται το ηλεκτρονικό ταχυδρομείο από τους διευθυντές σχολικών μονάδων για την επικοινωνία, τόσο συχνότερα

δύνатаι να χρησιμοποιείται ο τεχνολογικός εξοπλισμός για την αποπεράτωση των διοικητικών εργασιών του σχολείου (Προκοπιάδου 2009).

Ως προς το παραπάνω εύρημα, παρατηρήθηκε επίσης, ότι όσο αυξάνεται η οργανικότητα μιας σχολικής μονάδας, τόσο πιο πιθανό είναι να διαθέτει email, διαπίστωση η οποία θα συσχετίσει στη συνέχεια την ύπαρξη ή όχι ιστοσελίδας σε σχέση με την οργανικότητα του σχολείου. Σε ό,τι αφορά λοιπόν, τη διάθεση ιστοσελίδας, παρατηρούμε ότι τα περισσότερα σχολεία και στους δύο νομούς στερούνται οργανωμένης ιστοσελίδας. Συγκεκριμένα μόλις το 37.3% στην Αττική και το 15.2% στην Κορινθία διαθέτει και κατά κύριο λόγο τα μεγαλύτερα σχολεία των αστικών κέντρων-όπως διαπιστώνεται παρακάτω.

Ενδιαφέρον επομένως, παρουσιάζει η συσχέτιση των μεταβλητών της οργανικότητας με την ύπαρξη ιστοσελίδας στο δημόσιο δημοτικό σχολείο. Τα περισσότερα από τα μεγαλύτερα σχολεία των αστικών περιοχών διαθέτουν ιστοσελίδα σε σχέση με τα ολιγοθέσια των ημιαστικών και αγροτικών περιοχών τα οποία στερούνται. Το γεγονός αυτό, ίσως θα μπορούσε να εξηγηθεί με βάση: α) τη συχνή μετακίνηση του διδακτικού προσωπικού των σχολείων των αγροτικών περιοχών, β) την έλλειψη ή την ύπαρξη περιορισμένου ανταγωνισμού ανάμεσα στα ολιγοθέσια σχολεία και γ) την έλλειψη ενδιαφέροντος ή γνώσεων από πλευράς του διευθυντή.

Αναφορικά με το περιεχόμενο της ιστοσελίδας, παρατηρήθηκε ότι τα δημοτικά σχολεία που έχουν ιστοσελίδα περιλαμβάνουν σε αυτή γενικές πληροφορίες για το σχολείο, για τους γονείς και για τους εκπαιδευτικούς. Αξιοποιώντας επομένως, τις δυνατότητες του διαδικτύου κυρίως για την παροχή πληροφοριών που σχετίζονται με θέματα εκπαιδευτικού ενδιαφέροντος.

6. Εξοικείωση των Διευθυντικών Στελεχών με τον Η/Υ

Σχετικά με το βαθμό εξοικείωσης των ερωτηθέντων διευθυντών των σχολείων του νομού Αττικής και Κορινθίας, στη χρήση του Η/Υ, τα αποτελέσματα της έρευνας έδειξαν ότι οι απαντήσεις κυμαίνονταν ανάμεσα στο «Αρκετά» και στο «Μέτρια». Είναι φανερό λοιπόν, ότι και στους δύο νομούς η απάντηση «Αρκετά» υπερτερεί, με ένα σχετικό προβάδισμα στο νομό Αττικής. Πρόκειται λοιπόν για ένδειξη με βάση την οποία διαφαίνεται καλύτερη εξοικείωση στη χρήση του Η/Υ των διευθυντών της Αττικής και η οποία θα μπορούσε πιθανότατα να συσχετιστεί: α) με την περιοχή που εδρεύουν τα σχολεία της Αττικής, β) με την αυξημένη πληθυσμιακή κάλυψη και γ) με τη διάθεση περισσότερων παροχών, ερεθισμάτων και κινήτρων. Ο βαθμός εξοικείωσης των διευθυντικών στελεχών, επομένως, ενισχύει τη θετική αντίληψη για

τις νέες τεχνολογίες και οδηγεί στην αποτελεσματική αξιοποίησή τους στην εκπαίδευση και στη σχολική διοίκηση.

Τα ευρήματα των συσχετίσεων που ακολουθούν, μεταξύ των εξής μεταβλητών: α) ηλικίας και βαθμού εξοικείωσης και β) φύλου και βαθμού εξοικείωσης, σχετίζονται με τις Υ4 και Υ9 ερευνητικές υποθέσεις. Το αποτέλεσμα της συσχέτισης της ηλικίας των διευθυντικών στελεχών με το βαθμό εξοικείωσής τους στη χρήση του Η/Υ, απέδειξε ότι οι νεότεροι διευθυντές ηλικίας 25-40, είναι καλύτεροι γνώστες σε σχέση με τους διευθυντές μεγαλύτερης ηλικίας, επιβεβαιώνοντας την Υ4, ότι τα νεότερα σε ηλικία διευθυντικά στελέχη είναι πιο εξοικειωμένα στη χρήση Η/Υ. Το αποτέλεσμα αυτό, μπορεί να αιτιολογηθεί με βάση την εξάπλωση των ΝΤ και συγκεκριμένα του Η/Υ τις τελευταίες δύο δεκαετίες, σε συνδυασμό με την ένταξη εργαστηρίων Η/Υ στα πλαίσια των πανεπιστημιακών σπουδών. Οι νεότεροι εκπαιδευτικοί λοιπόν, έχουν εντάξει τους υπολογιστές από τα φοιτητικά τους χρόνια και έχουν μεγαλύτερο ενδιαφέρον για τις νέες τεχνολογίες.

Επίσης, το αποτέλεσμα της δεύτερης συσχέτισης που αφορά στη σύγκριση του φύλου των διευθυντών με την εξοικείωση τους στη χρήση του Η/Υ, επαληθεύει την Υ9, ότι οι άνδρες διευθυντές είναι περισσότερο εξοικειωμένοι με τη χρήση του υπολογιστή, σε σχέση με τις γυναίκες. Το αποτέλεσμα αυτό μπορεί να αποδοθεί: α) στο ρόλο και τη θέση της γυναίκας σήμερα, η οποία έχει αναλάβει πολλούς και διαφορετικούς ρόλους, παραγκωνίζοντας πιθανότατα την εκμάθηση Η/Υ και β) στη θετικότερη στάση των αντρών και στη μεγαλύτερη εμπιστοσύνη στις ικανότητές τους απέναντι στους υπολογιστές (Ρούσσο 2004). Το συγκεκριμένο αποτέλεσμα κρίνεται αρνητικό, διότι παρατηρείται μία διαφοροποίηση ανάμεσα στα δύο φύλα η οποία μπορεί να σχετιστεί με τη μειωμένη γυναικεία κάλυψη διευθυντικών θέσεων.

Σχετικά με την παρακολούθηση επιμορφωτικών σεμιναρίων, το δείγμα της έρευνας έδειξε ότι υπάρχει αντιστοιχία ανάμεσα στους δύο νομούς. Από αυτό το εύρημα, γίνεται σαφές ότι 3 στους 4 διευθυντές/τριες έχουν επιμορφωθεί σχετικά με τη χρήση του Η/Υ και όσοι δεν έχουν λάβει σχετική επιμόρφωση θα το επιθυμούσαν μελλοντικά, καθώς, σύμφωνα με αποτέλεσμα έρευνας (Προκοπιάδου 2009), τα διευθυντικά στελέχη αποδίδουν τη μειωμένη εξοικείωση με του Η/Υ κυρίως στην ανεπαρκή επιμόρφωση.

Επιβεβαιώνονται επομένως, οι Υ5 και Υ6 ερευνητικές υποθέσεις, με βάση τις οποίες, (Υ5) οι διευθυντές των δημοτικών σχολείων είναι καταρτισμένοι σε θέματα διεκπεραίωσης των

διοικητικών διαδικασιών μέσω Η/Υ και (Υ6) στους διευθυντές των σχολικών μονάδων παρέχεται η δυνατότητα επιμόρφωσης και κατάρτισης στη χρήση των ΤΠΕ. Πρόκειται για σημαντικό αποτέλεσμα, με βάση το οποίο διαφαίνεται η πρόθεση και η διάθεση των εκπαιδευτικών για απόκτηση γνώσεων ανεξάρτητα από το επίπεδο της Πανεπιστημιακής κατάρτισης καθώς και η προσπάθεια της πολιτείας για απόκτηση διευθυντικών στελεχών επιμορφωμένων στη χρήση των ΝΤ και τη δημιουργία κατάλληλων συνθηκών για την ένταξη των ΤΠΕ στην εκπαίδευση.

Στο συγκεκριμένο εύρημα ακόμα, αποτελεί έκπληξη, η ομοιομορφία ανάμεσα στους δύο νομούς, εφόσον ο νομός Αττικής περιλαμβάνει μεγάλα σχολεία, σε αστικά κέντρα, στα οποία παρέχεται μεγαλύτερη δυνατότητα στους εκπαιδευτικούς για παρακολούθηση επιμορφωτικών σεμιναρίων σε σχέση με τους εκπαιδευτικούς των ημιαστικών και αγροτικών περιοχών. Πιθανότατα λοιπόν, τα διευθυντικά στελέχη των απομακρυσμένων περιοχών, να επιθυμούν και αυτά εξίσου να επιμορφώνονται και να διευρύνουν τους ορίζοντές τους στη χρήση των ΝΤ. Κρίνεται επομένως σε αυτό το σημείο, απαραίτητη η μελέτη του βαθμού ικανοποίησης από την παρακολούθηση αυτών των σεμιναρίων.

Σε ό,τι αφορά το βαθμό ικανοποίησης από την παρακολούθηση επιμορφωτικών σεμιναρίων, παρατηρήθηκε μια μικρή διαφοροποίηση ανάμεσα στους δύο υπό μελέτη νομούς της Ελλάδας. Οι απαντήσεις των ερωτηθέντων βρίσκονται ανάμεσα στο «Αρκετά» και στο «Μέτρια». Στο νομό Αττικής η πλειοψηφία των διευθυντικών στελεχών έμεινε μέτρια ικανοποιημένη από την παρακολούθηση επιμορφωτικών σεμιναρίων, ενώ υπάρχει μεγαλύτερος βαθμός ικανοποίησης στο νομό Κορινθίας, δίνοντας οι περισσότεροι από τους ερωτηθέντες την απάντηση «Αρκετά». Το εύρημα αυτό θα μπορούσε να επεξηγηθεί με βάση τη μεγάλη επιθυμία των εκπαιδευτικών των απομακρυσμένων περιοχών για επιμόρφωση που έχει ως επακόλουθο τη διαμόρφωση του περιεχομένου των σεμιναρίων με πιο αποτελεσματικό τρόπο και τη δημιουργία μεγαλύτερου βαθμού ικανοποίησης.

Στη συνέχεια, ακολουθούν τα ευρήματα σχετικά με τη συνάφεια μεταξύ της παρακολούθησης επιμορφωτικών σεμιναρίων και της εξοικείωσης στη χρήση του Η/Υ. Η διαπίστωση που προέκυψε είναι ότι το ποσοστό των διευθυντικών στελεχών που έχει επιμορφωθεί είναι αρκετά εξοικειωμένο με τον Η/Υ, σε σχέση με όσους δεν έχουν παρακολουθήσει σεμινάρια. Η διαπίστωση αυτή έχει ιδιαίτερη σημασία, καθώς επιβεβαιώνει την Υ7 ερευνητική υπόθεση, ότι η παρακολούθηση επιμορφωτικών σεμιναρίων συμβάλει στην εξοικείωση των διευθυντικών στελεχών στη χρήση Η/Υ. Στο παραπάνω εύρημα έρχεται να συνδράμει και η διαπίστωση των

ερωτηθέντων ότι η επιμόρφωση των διευθυντών για θέματα Η/Υ είναι απαραίτητη, με τη συντριπτική πλειοψηφία των απαντήσεων να είναι θετική, ανεξαρτήτου νομού.

Υπό το πρίσμα της σπουδαιότητας της ύπαρξης επιμορφωτικών σεμιναρίων, κρίνεται απαραίτητος ο προσδιορισμός του είδους, του τρόπου, του χρονικού πλαισίου διεξαγωγής τους και του περιεχομένου με βάση το οποίο δύναται να διαμορφωθούν τα σεμινάρια. Ως προς την υποχρεωτική ή προαιρετική επιμόρφωση, οι απαντήσεις των δύο νομών δε διαφοροποιούνται ιδιαίτερα, αφού το 68% των ερωτηθέντων του νομού Αττικής και το 58.7% του νομού Κορινθίας θεωρούν ότι η παρακολούθηση επιμορφωτικών σεμιναρίων θα έπρεπε να είναι υποχρεωτική για τα διευθυντικά στελέχη. Πρόκειται για ένα πολύ σημαντικό και θετικό εύρημα σε σχέση με την υιοθέτηση των ΝΤ στη διεκπεραίωση των διοικητικών διεργασιών, καθώς επιβεβαιώνεται η ανάγκη και η επιθυμία των εκπαιδευτικών για επιμόρφωση σε σχέση με τον Η/Υ και την επακόλουθη ένταξή του στη διοικητική πραγματικότητα. Παρατηρούμε λοιπόν, την επιθυμία των διευθυντών για επιβολή υποχρεωτικής και αποτελεσματικής επιμόρφωσης, δίνοντας με αυτό τον τρόπο μεγάλη σημασία τόσο στην παροχή επιμορφωτικών σεμιναρίων, όσο και στην επιβολή τους ως υποχρέωση των διευθυντικών στελεχών.

Σχετικά με τον πιο αποτελεσματικό τρόπο επιμόρφωσης, παρατηρείται ποικιλία στις απαντήσεις των διευθυντικών στελεχών. Στο νομό Αττικής, με βάση τα αποτελέσματα της έρευνας στην πρώτη προτίμηση των διευθυντών ως προς το πιο κατάλληλο μέσο επιμόρφωσης είναι η προσωπική ενασχόληση. Στη συνέχεια ακολουθούν τα μαθήματα Πανεπιστημιακής εκπαίδευσης, τα σεμινάρια από δημόσιους φορείς και τα μαθήματα εξ' αποστάσεως. Στο νομό Κορινθίας παρατηρείται μεγαλύτερο ποσοστό προτιμήσεων στην Πανεπιστημιακή εκπαίδευση, ακολουθώντας η προσωπική ενασχόληση, τα σεμινάρια από δημόσιους φορείς και τα μαθήματα εξ' αποστάσεως. Επομένως, αναφορικά με τον αποτελεσματικότερο τρόπο επιμόρφωσης, στην προτεραιότητα των περισσότερων διευθυντικών στελεχών, βρίσκεται η προσωπική ενασχόληση. Το συγκεκριμένο εύρημα δεν αποτελεί έκπληξη, καθώς η προσωπική προσπάθεια και η διάθεση προσωπικού χρόνου για την εκμάθηση ηλεκτρονικού υπολογιστή, αποτελούν σημαντικό βήμα για την αποτελεσματική αξιοποίηση των ΤΠΕ. Σύμφωνα με τον Simpson (2005), ο βαθμός χρήσης των νέων τεχνολογιών έχει άμεση εξάρτηση από το προσωπικό ενδιαφέρον των εκπαιδευτικών.

Σε ερώτηση σχετικά με τον τρόπο με τον οποίο θα προτιμούσαν οι ερωτώμενοι διευθυντές να πραγματοποιούνται τα επιμορφωτικά σεμινάρια, υπερτερεί η απάντηση ενδοσχολικά,

ακολουθώντας οι απαντήσεις εκτός σχολείου, το Σαββατοκύριακο, με απαλλαγή από διδακτικά καθήκοντα, επί πληρωμή και πριν και μετά τη λήξη του διδακτικού έτους. Επίσης, σχετικά με τη χρονική παρακολούθηση των σεμιναρίων, υπάρχει ποικιλία στις δοθείσες απαντήσεις της έρευνας, με κύριες απαντήσεις: τη διεξαγωγή επιμορφωτικών σεμιναρίων κάθε μήνα, κάθε έξι μήνες, κάθε δύο χρόνια, κάθε πέντε χρόνια. Ως προς το πρόγραμμα της επιμόρφωσης, οι ερωτώμενοι καλούνται να απαντήσουν σε ερώτημα σχετικά με το πρόγραμμα που θα προτιμούσαν να βασίζεται. Η πλειοψηφία των διευθυντών επιθυμεί ένα πρόγραμμα βασισμένο στην παροχή εξειδικευμένων γνώσεων βάσει των διοικητικών διευθυντικών αναγκών χωρίς να αρκούνται μόνο στην παροχή γενικών γνώσεων σχετικών με τη χρήση του Η/Υ. Η σύγκριση των απαντήσεων των δύο νομών έδωσε παρεμφερή ευρήματα, εφόσον οι επιλογές ήταν παρόμοιες.

Με βάση τα παραπάνω ευρήματα, διαπιστώνεται η ποικιλία που υπάρχει ως προς τον καταλληλότερο τρόπο διεξαγωγής των επιμορφωτικών σεμιναρίων, το χρονικό πλαίσιο πραγματοποίησής τους και το περιεχόμενο του προγράμματός τους. Συνεπώς, η επιμόρφωση των εκπαιδευτικών ως προς την ένταξη των νέων τεχνολογιών στην εκπαίδευση και συγκεκριμένα στη σχολική διοίκηση, με στόχο την επαγγελματική πρόοδο, είναι σημαντικό να εστιάζεται και να επικεντρώνεται στις ανάγκες και στις προτιμήσεις των εκπαιδευτικών, ώστε να καθίστανται αποτελεσματική και να επιφέρει τα επιθυμητά αποτελέσματα.

7. Προτάσεις Διευθυντών για την Αξιοποίηση του Τεχνολογικού Εξοπλισμού στα Σχολεία

Ως προς το ερώτημα που τέθηκε στους διευθυντές σχετικά με τις προτάσεις αξιοποίησης του τεχνολογικού εξοπλισμού, οι αναφορές των ερωτώμενων σε ό,τι αφορά τις διοικητικές εργασίες και την επιμόρφωση ήταν οι εξής:

- Οικονομική ενίσχυση από το ΥΠΕΠΘ για αγορά κατάλληλου εξοπλισμού για τα σχολεία, παρέχοντας συγχρόνως αύξηση πιστώσεων με σκοπό την υποστήριξη, την αναβάθμιση και τη συντήρησή του
- Την παροχή μηχανοργάνωσης του σχολείου με ενιαίο και κοινό λογισμικό χορηγούμενο από το ΥΠΕΠΘ, την τοποθέτηση διοικητικού προσωπικού για γραμματειακή υποστήριξη και απαλλαγή των διευθυντών/τρίων από τα διδακτικά καθήκοντα
- Καθιέρωση επιμόρφωσης: συνεχούς, αποτελεσματικής και υποχρεωτικής όλων των εκπαιδευτικών και των διευθυντικών στελεχών στη χρήση και στην αξιοποίηση του Η/Υ

- Δυνατότητα μοριοδότησης των επιμορφωμένων και παροχή οικονομικής ενίσχυσης σε αυτούς και
- Αξιολόγηση των επιμορφωτών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6

Συμπεράσματα-Προτάσεις

1. Περίληψη

Στο παρόν κεφάλαιο παραθέτονται τα συμπεράσματα τα οποία διεξήχθησαν από την ερμηνεία των ερευνητικών αποτελεσμάτων της παρούσας έρευνας και διατυπώνονται οι προτάσεις σχετικά με τη συστηματικότερη και αποδοτικότερη ένταξη και χρήση των ΝΤ στη σχολική διοίκηση.

2. Συμπεράσματα

Η παρούσα έρευνα επικεντρώθηκε στη διερεύνηση του βαθμού και του τρόπου αξιοποίησης των Νέων Τεχνολογιών στη σχολική διοίκηση των δημοτικών σχολείων πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης καθώς και στη μελέτη των παραγόντων που την καθιστούν αποτελεσματική, στο νομό Αττικής και στο νομό Κορινθίας. Η ανάλυση επομένως που προηγήθηκε στα κεφάλαια στηριζόταν στις απόψεις-αντιλήψεις των ερωτηθέντων διευθυντικών στελεχών των δύο υπό μελέτη νομών. Με βάση λοιπόν, τα ερευνητικά δεδομένα, διατυπώθηκαν ενδιαφέροντα συμπεράσματα.

Προέκυψαν σημαντικές διαπιστώσεις σχετικά με τη διοίκηση του σύγχρονου ελληνικού σχολείου και τη σχέση του με τις ΤΠΕ. Παρατηρήθηκε άσκηση μεγάλης επίδρασης στον τρόπο διεκπεραίωσης των διοικητικών διεργασιών με την εκμετάλλευση των ΝΤ και ιδιαίτερα του Η/Υ. Οι διευθυντές/τριες των δημοτικών σχολείων, αντιμετωπίζουν θετικά, αναγνωρίζοντας την αναγκαιότητα και την αναντικατάστατη παροχή διευκολύνσεων του Η/Υ, εντάσσοντάς τον στην καθημερινή πράξη. Συγκεκριμένα, οι διευθυντές του σύγχρονου ελληνικού δημοτικού σχολείου, χρησιμοποιούν τον Η/Υ για εργασίες που σχετίζονται με τη μηχανοργάνωση καθώς και τη διεκπεραίωση διοικητικών εργασιών (δακτυλογράφηση, εκτύπωση, ηλεκτρονικό ταχυδρομείο). Παρατηρήθηκε, όπως προαναφέρθηκε, η τάση προς καθημερινή αξιοποίηση των ΝΤ, εφόσον τα διευθυντικά στελέχη έχουν αναγνωρίσει και αποδεχτεί τη χρησιμότητά τους. Τα σύγχρονα τεχνολογικά μέσα, παρέχουν καλύτερη οργάνωση, εξοικονόμηση χρόνου, μείωση του κόστους και γενικότερα διευκόλυνση σε όλες τις διοικητικές διεργασίες.

Η έρευνα επομένως, ανέδειξε, την αξιοποίηση των ΝΤ για συγκεκριμένες διοικητικές εργασίες, παρουσιάζοντας όμως συγχρόνως, μια δυσλειτουργία και δυσχρησία σε σχέση με το ηλεκτρονικό ταχυδρομείο και την ιστοσελίδα. Σύμφωνα με τα ερευνητικά αποτελέσματα, η

πλειοψηφία των σχολείων διαθέτει ηλεκτρονικό ταχυδρομείο, όμως παρατηρήθηκε δυσχρηστία, εφόσον, ένα ελάχιστο ποσοστό το αξιοποιεί σε καθημερινή βάση. Επίσης, η ύπαρξη ιστοσελίδας βρίσκεται ακόμα σε αρχικό στάδιο, εφόσον η μειοψηφία των σχολικών μονάδων διαθέτει. Σε αυτό το σημείο, διαφαίνεται η διαφοροποίηση ανάμεσα στα σχολεία αστικών, ημιαστικών και αγροτικών περιοχών, διότι ελάχιστα σχολεία αγροτικών περιοχών έχουν ιστοσελίδα.

Ωστόσο, για την επίτευξη μιας πλήρους, αποτελεσματικής και συστηματικής ένταξης των ΝΤ στη σχολική διοίκηση, βασική προϋπόθεση αποτελεί ο προσδιορισμός ορισμένων παραγόντων. Η ουσιαστική λοιπόν, υιοθέτηση των ΤΠΕ επιβάλλει την παροχή συνεχούς και υποχρεωτικής επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών καθώς και τεχνική και οικονομική υποστήριξη.

Σύμφωνα με την έρευνα που διεξήχθη, μια βασική ανάγκη της διοίκησης της εκπαίδευσης, είναι η παροχή από το ΥΠΕΠΘ ενός ομοιόμορφου και κοινού λογισμικού, ώστε να εξασφαλιστεί ένα ενιαίο πληροφοριακό σύστημα μηχανοργάνωσης του σχολείου. Επίσης, σχετικά με το ανθρώπινο δυναμικό, διαπιστώθηκε ανάγκη τοποθέτησης διοικητικού προσωπικού για γραμματειακή υποστήριξη, ιδιαίτερα στα μεγάλα σχολεία αστικών περιοχών. Ως προς τον παράγοντα της οικονομικής υποστήριξης, παρατηρήθηκε ανάγκη ενίσχυσης από το ΥΠΕΠΘ για αγορά κατάλληλου εξοπλισμού σε συνδυασμό με την απαίτηση για παροχή, συγχρόνως, αύξησης των πιστώσεων με σκοπό την υποστήριξη, την αναβάθμιση και τη συντήρησή του.

Σχετικά με την επιμόρφωση, τα ερευνητικά αποτελέσματα ανέδειξαν την αναγνώριση της σπουδαιότητας και της αναγκαιότητας για μια συνεχή επιμόρφωση. Οι περισσότεροι εκπαιδευτικοί έχουν παρακολουθήσει μαθήματα, αλλά χωρίς απαραίτητα να έχουν μείνει ικανοποιημένοι. Η μορφή των παρεχόμενων επιμορφωτικών σεμιναρίων κωλύει τους διευθυντές, με αποτέλεσμα να μην αρκούνται σε αυτά. Η έρευνα μας, προσδιόρισε τη μορφή των επιμορφωτικών σεμιναρίων, ώστε να έχουν τα επιθυμητά αποτελέσματα. Καθορίστηκαν επομένως, ως ετήσια, υποχρεωτικά για όλα τα διευθυντικά στελέχη και με ενδοσχολική διεξαγωγή. Το περιεχόμενο της επιμόρφωσης, σύμφωνα με την έρευνα, σχετίζεται με την παροχή εξειδικευμένων γνώσεων σχετικών με τις ανάγκες των διευθυντών μιας σχολικής μονάδας. Απαραίτητη κρίθηκε, ακόμα, η αξιολόγηση των επιμορφωτών.

Υπό το πρίσμα των παραπάνω δεδομένων, αξίζει να σημειωθεί ένα συμπέρασμα που προέκυψε όσο αφορά στον αποτελεσματικό τρόπο επιμόρφωσης, εκτός από την παροχή επιμορφωτικών σεμιναρίων με την προαναφερθείσα μορφή. Σύμφωνα με την έρευνα, προέκυψαν τα εξής συμπεράσματα: οι διευθυντές/τριες θεωρούν αποτελεσματικό τρόπο εκμάθησης Η/Υ την προσωπική ενασχόληση καθώς και τα μαθήματα στα πλαίσια της Πανεπιστημιακής

εκπαίδευσης. Επομένως, εφόσον δίνεται μεγάλη βαρύτητα σε αυτούς τους παράγοντες, κρίνεται απαραίτητη η αναβάθμιση των σχετικών με τον Η/Υ μαθημάτων στην Ανώτατη Εκπαίδευση, με καθιέρωση επιπλέον εργαστηριακών ωρών. Όπως επίσης, θεωρείται σημαντική η παροχή κινήτρων στους διευθυντές/τριες για εκμάθηση μέσω προσωπικής ενασχόλησης, με δυνατότητα μοριοδότησης.

Συνεπώς, παρατηρούμε ότι είναι αναγνωρισμένη η βαρύτητα και η αναγκαιότητα της ένταξης και υιοθέτησης των ΝΤ στη σχολική διοίκηση, συγχρόνως όμως, παρατηρούνται ελλείψεις βασικών παραγόντων ώστε να είναι ενιαία και αποτελεσματική. Με αυτή την έννοια, διαπιστώθηκε η επαλήθευση των περισσότερων από τις ερευνητικές μας υποθέσεις.

- Οι διευθυντές των δημοσίων δημοτικών σχολείων διαθέτουν Η/Υ αποκλειστικά για τη διεκπεραίωση των διοικητικών εργασιών του σχολείου, και τα θέματα οργάνωσης και διοίκησης του δημοτικού σχολείου πραγματοποιούνται και διεκπεραιώνονται αποκλειστικά μέσω Η/Υ.
- Τα νεότερα σε ηλικία διευθυντικά στελέχη καθώς και οι άνδρες διευθυντές είναι πιο εξοικειωμένοι με τη χρήση Η/Υ, σε σχέση με τα μεγαλύτερα ηλικιακά στελέχη και με τις γυναίκες διευθύντριες.
- Τα μεγάλα δημοτικά σχολεία διαθέτουν δημόσια τεχνική υποστήριξη, ενώ τα σχολεία των αγροτικών περιοχών μειονεκτούν σε τεχνική υποστήριξη σε σχέση με εκείνα των αστικών περιοχών.
- Στους διευθυντές των σχολικών μονάδων παρέχεται η δυνατότητα επιμόρφωσης και κατάρτισης στη χρήση των ΤΠΕ, η παρακολούθηση επιμορφωτικών σεμιναρίων συμβάλει στην εξοικείωση των διευθυντικών στελεχών στη χρήση Η/Υ.

Συμπερασματικά, με βάση τις παραπάνω ενδείξεις, αναδεικνύεται η ένταξη των ΝΤ στη διοίκηση του σύγχρονου ελληνικού σχολείου, χωρίς όμως ενιαία και κοινή πολιτική. Παρουσιάζεται εκπαιδευτική ανισότητα στα σχολεία της υπαίθρου και στα σχολεία των αστικών κέντρων.

2. Προτάσεις

Για να εξασφαλιστεί η επιτυχής αφομοίωση των ΝΤ στα σχολεία της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, κρίνεται απαραίτητη η πραγματοποίηση των παρακάτω προτάσεων:

- ✓ Σε σχέση με τον εξοπλισμό των σχολικών μονάδων, είναι αναγκαία η αναβάθμισή του και η εξισορρόπηση ανάμεσα σε όλα ανεξαρτήτως των σχολεία. Επιβάλλεται ακόμα, η κρατική οικονομική ενίσχυση με στόχο τη συντήρηση και την τεχνική υποστήριξη. Κάθε δημοτικό σχολείο δύναται να διαθέτει δημόσια ή ιδιωτική τεχνική υποστήριξη, ώστε να είναι άμεση η αντιμετώπιση προβληματικών καταστάσεων. Επίσης, η καθιέρωση γραμματειακής υποστήριξης, συντελεί στην αποτελεσματικότερη διεξαγωγή των διοικητικών διεργασιών.
- ✓ Σε σχέση με την επιμόρφωση, εφόσον, σύμφωνα με την έρευνα, διαπιστώθηκε ότι στην κουλτούρα της πλειοψηφίας των διευθυντικών στελεχών, η ένταξη των NT αποτελεί γεγονός, κρίνεται απαραίτητη η συνεχής και υποχρεωτική επιμόρφωσή τους. Θεωρείται ακόμα, σημαντικό, ο καθορισμός της επιλογής των διευθυντών με βάση τις ικανότητες και γνώσεις τους στη χρήση των NT και η αντίστοιχη μοριοδότησή τους, όπως επίσης και η παροχή κινήτρων ώστε να καλλιεργηθεί το ενδιαφέρον τους για τις NT.

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟ

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ-ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Ελληνόγλωσση Βιβλιογραφία

Αναστασιάδης, Π. (2000), *Στον αιώνα της Πληροφορίας*, Εκδόσεις Λιβάνη, Αθήνα.

Αναστασιάδης Π., Γαλδαδάς Α., Λαοπόδης Β., Μιχαλακόπουλος Β., Παπακωνσταντίνου Γ., Τσαπέλας Θ. (2000), *«Η Κοινωνία της Πληροφορίας»*, ΥΠΕΠΘ, ΤΕΕ, Τομέας Πληροφορικής και Δικτύων, 2^{ος} Κύκλος Σπουδών, ΟΕΔΒ, Β' έκδοση.

Ανδρέου, Α. (2001). *Τα επίκαιρα προβλήματα της οργάνωσης και της διοίκησης του ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος*, Διοικητική Ενημέρωση, 20-26.

Βοσνιάδου Σ., (2002), *Οι ΤΠΕ στην Εκπαίδευση: Προοπτικές, Προβλήματα και Προτάσεις*. Στο Δημητρακοπούλου (επιμ.) *Οι Τεχνολογίες της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας στην Εκπαίδευση*, Πανεπιστήμιο Αιγαίου, πρακτικά 3ου Πανελληνίου Συνεδρίου με Διεθνή Συμμετοχή, Ρόδος 26-29 Σεπτεμβρίου 2002, τόμος Α, σελ. 49-54.

Βοσνιάδου, Σ (2006). *Παιδιά, σχολεία και υπολογιστές*, Αθήνα: GUTENBERG.

Γλέζου, Κ. (2002) *Πτυχές της επιμόρφωσης εκπαιδευτικών στην αξιοποίηση των Τεχνολογιών της πληροφορίας και της Επικοινωνία στην τάξη*, Ρόδος, εκδόσεις Καστανιώτη.

Γουρναρόπουλος, Γ. & Κοντάκος, Α. (2003), *Ο θεσμός του διευθυντή στο ελληνικό δημοτικό σχολείο*, Διοικητική Ενημέρωση 20-26.

Δημητρακοπούλου, Α.(2002) *«Οι ΤΠΕ στην Εκπαίδευση»*, Τόμος Α', Επιμ., Πρακτικά 614 3ου Συνεδρίου ΕΤΠΕ, 26-29/9/2002, Πανεπιστήμιο Αιγαίου, Ρόδος, Εκδόσεις Καστανιώτη.

Δημητρακοπούλου Α. (2002), *Διαστάσεις διδακτικής διαχείρισης των εκπαιδευτικών εφαρμογών των τεχνολογιών της πληροφορίας και της επικοινωνίας: Προς μια ολοκληρωμένη αξιοποίηση τους στην Εκπαίδευση*. Στο Χ. Κυνηγός & Ε. Δημαράκη. (Επιμέλεια) *Νοητικά Εργαλεία και Πληροφοριακά Μέσα: Παιδαγωγική Αξιοποίηση της Σύγχρονης Τεχνολογία για τη Μετεξέλιξη της Εκπαιδευτικής Πρακτικής*, σελ. 57-81, Εκδόσεις Καστανιώτη.

Δημητρακοπούλου Α., (2003). *Διαστάσεις αξιοποίησης των Τεχνολογιών της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας στην Ελληνική Εκπαίδευση-Υπάρχουσα κατάσταση και ενέργειες Βελτίωσης*. Στο Τζιμόπουλος (Επιμ). *Πρακτικά 2ου Πανελλήνιο συνέδριο των εκπαιδευτικών στις ΤΠΕ:*

"Αξιοποίηση των Τεχνολογιών της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας στη Διδακτική Πράξη", Σύρος 9, 10 και 11 Μαΐου 2003, Τόμος Α, σελ. 30-41.

Δημητρακοπούλου, Α. (2004a), *Τρέχουσες και νέες τάσεις στις εφαρμογές των τεχνολογιών της πληροφορίας και των επικοινωνιών για τη διδασκαλία των φυσικών επιστημών*. Στο (Επιμ. Ι.Κεκές), *Νέες Τεχνολογίες στην Εκπαίδευση, Ζητήματα Σχεδιασμού και Εφαρμογών, Φιλοσοφικές-Κοινωνικές Προεκτάσεις, Ειδική Έκδοση, Ένωσης Ελλήνων Φυσικών, Εκδόσεις Ατραπός*, σελ. 201-248.

Καΐλα Μαρία, Ανδρεαδάκης Νίκος, (1992), *«Θεωρία και πράξη στην εκπαίδευση δασκάλων - Στάσεις φοιτητών του ΠΤΔΕ του Πανεπιστημίου Αιγαίου απέναντι στη Διδασκαλία Μαθηματικών και Ιστορίας κατά την πρακτική άσκηση»*, Σχολική Εμπειρία: Θεωρία και Πράξη, επιμέλεια Γιώργος Φιλίππου και Μαρία Καΐλα, σελ. 185-207, Ελληνικά Γράμματα 1992.

Καλαβάσης Φ. (1997), *Η Επίδραση του Νέου Τεχνολογικού Περιβάλλοντος στους Στόχους της Εκπαίδευσης*. Στο: *Θέματα Διδακτικής Μαθηματικών 111*, Πρακτικά 4ης Διεθνούς Επιστημονικής Δημερίδας στη Διδακτική των Μαθηματικών που διοργανώθηκε από τα Παιδαγωγικά Τμήματα του Πανεπιστημίου Αιγαίου, σελ. 21-38.

Καραμπίνη Π. και Ψιλού Ε., (2004), *Επιμόρφωση και επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης στην Ελλάδα: Εμπεική έρευνα και συμπεράσματα - επισημάνσεις και προτάσεις*, στο Μπαγάκης Γ. (επιμέλεια), *Συνέδριο Επιμόρφωση και επαγγελματική ανάπτυξη του εκπαιδευτικού*, Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών του Πανεπιστημίου Πατρών, Πάτρα 1 Μάη 2004, εκδόσεις Μεταίχμιο, σελ. 139-147.

Καρτσιώτης, Θ. (2000), *Η αναγκαιότητα της άμεσης καθολικής επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών στις Νέες Τεχνολογίες*, Πανελλήνιο Συνέδριο «Πληροφορική και Εκπαίδευση» ΣΕΠΔΕΘ, Θεσσαλονίκη.

Καρτσιώτης, Θ. (2004) *Η επιμόρφωση των εκπαιδευτικών της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης με τη χρήση των ΤΠΕ: οι εφαρμογές της τηλεματικής στην εκπαίδευση*, Διδακτορική διατριβή, Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης, Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης.

Καρτσιώτης, Θ., Κέκκερης, Γ., Σακονίδης, Χ. (2005) *Η εισαγωγή των Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνίας στην ελληνική πρωτοβάθμια εκπαίδευση: μια πρώτη αξιολόγηση*. Επιστημονικό Βήμα του Δασκάλου.

Καστής, Ν. & Χαράμης, Π. (2001) *Επιμόρφωση των εκπαιδευτικών στο σχολείο με τις νέες τεχνολογίες*, Αθήνα: Ίδρυμα Μελετών Λαμπράκη, Παρατηρητήριο Εκπαίδευσης.

Κολέζα, Ε., Βρέταρος, Γ., Δρίγκας, Θ., Σκορδούλης, Κ. (1999). *Εξ αποστάσεως υποστήριξη του έργου των Εκπαιδευτικών μέσων δικτύων και εργαλείων της Πληροφορικής*, 1^ο Συνέδριο ΕΤΠΕ. Ιωάννινα.

Κόμης, Β. (2000) *Πληροφορική στην εκπαίδευση- πανεπιστημιακές παραδόσεις*, Πανεπιστήμιο Πατρών, Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών, διαθέσιμο: <http://www.ecedu.upatras.gr/ICTE/transparencies.html>.

Κόμης, Β. (2001) *Διδακτική της πληροφορικής*, Πάτρα, Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο.

Κόμης Β., (2004), *Επιμόρφωση των εκπαιδευτικών στις ΤΠΕ: από την τεχνολογική ευχέρεια στο εργαλείο επαγγελματικής ανάπτυξης*, στο Μπαγάκης Γ. (επιμέλεια), Συνέδριο Επιμόρφωση και επαγγελματική ανάπτυξη του εκπαιδευτικού, Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών του Πανεπιστημίου Πατρών, Πάτρα 1 Μάη 2004, εκδόσεις Μεταίχμιο, σελ.370-377.

Κυνηγός,, Χ. (1995), *Η ευκαιρία που δεν πρέπει να χαθεί: Η υπολογιστική τεχνολογία ως εργαλείο έκφρασης και διερεύνησης στη Γενική Παιδεία*. Στο Καζαμιάς και Κασσωτάκης (επ.). *Προοπτικές για μια νέα πολιτική στην ελληνική εκπαίδευση*, Αθήνα.

Μακράκης, Β. Κοντογιαννοπούλου-Πολυδωρίδη, Γ. (1995). *Υπολογιστές στην εκπαίδευση: μια κριτική επισκόπηση στο διεθνή χώρο και στην Ελλάδα*, Αθήνα: Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών

Μακράκης Γ. Β. (2000), *Υπερμέσα στην Εκπαίδευση. Μια κοινωνικο – εποικοδομιστική προσέγγιση*, Σειρά: Επιστήμες της Αγωγής, Εκδόσεις ΜΕΤΑΙΧΜΙΟ, Επιστήμες, Αθήνα.

Μαυρικάκη, Ε. (2000) «Περιβαλλοντική εκπαίδευση και Νέες Τεχνολογίες» άρθρο στο περιοδικό *Σύγχρονη Εκπαίδευση*, τχ. 115, σσ. 25-31

Ντρενογιάννη Ε., (2004), *Προτάσεις και προβληματισμοί για την προετοιμασία φοιτητών και εκπαιδευτικών στην παιδαγωγική αξιοποίηση των ΤΠΕ*, στο Μπαγάκης Γ. (επιμέλεια), Συνέδριο

Επιμόρφωση και επαγγελματική ανάπτυξη του εκπαιδευτικού, Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών του Πανεπιστημίου Πατρών, Πάτρα 1 Μάη 2004, εκδόσεις Μεταίχμιο, σελ.385-393.

Οικονόμου, Κ. (2004) *Τ.Π.Ε. και διδασκαλία ξένων γλωσσών: ιστορική αναδρομή αναγκαιότητα και προοπτικές*. Επιθεώρηση Εκπαιδευτικών Θεμάτων,9, σ.172-187.

Παπαδανιήλ, Ι. (2005) *Η επιμόρφωση των εκπαιδευτικών στη χρήση των νέων τεχνολογιών, το παράδειγμα των Κέντρων Στήριξης Επιμόρφωσης, θεωρητική και εμπειρική προσέγγιση*, εκδοτικός οίκος Αδελφών Κυριακίσκα, Θεσσαλονίκη 2005.

Παπαδάκης Σ.Χ., Βελισσάριος Α.Β. και Φραγκούλης Ι.Γ. (2003), «*Η Επιμόρφωση και Μετεκπαίδευση των Εκπαιδευτικών στην Κοινωνία της Πληροφορίας με Αξιοποίηση των Μεθόδων της Ανοικτής και Εξ' Αποστάσεως Εκπαίδευσης*», ΕΑΠ 2003.

Παπαδάκης, Σ. (2006), *Η αξιοποίηση των ΤΠΕ: παιδαγωγική προσέγγιση*. Σύγχρονοι Προσανατολισμοί στην Εκπαίδευση, Ιούνιος-Αύγουστος, σ. 6-9.

Παπαδόπουλος Γ. (2001), *Το Σχολείο στην Κοινωνία της Πληροφορίας*. Στο Τσολακίδης (επιμ.) *Η Πληροφορική στην Εκπαίδευση Τεχνικές, Εφαρμογές, Κατάρτιση Εκπαιδευτικών*, Πανεπιστήμιο Αιγαίου, πρακτικά Συνεδρίου, Ρόδος Δεκεμβρης 2001, σελ. 83-88.

Παπάς Γ. (1989), *Η πληροφορική στο σχολείο*, Αθήνα, Συμεών.

Προκοπιάδου, Γ. (2009), *Η βελτίωση της διοικητικής λειτουργίας του σχολείου μέσα από τη χρήση των Τεχνολογιών Πληροφορίας και επικοινωνίας*, Διδακτορική Διατριβή, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Παιδαγωγικό τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης, Τομέας Επιστημών Αγωγής, Αθήνα 2009.

Ράπτης, Α.& Ράπτη, Α. (1999) *Πληροφορική και Εκπαίδευση. Συνολική προσέγγιση*. Τόμος Α' Αθήνα: Έκδοση συγγραφέων.

Ράπτης Α. και Ράπτη Α. (2000), *Εκπαιδευτική Πολιτική και Εισαγωγή των Νέων Τεχνολογιών στην Εκπαίδευση*. Στο Κόμης (επιμ.) *Οι Τεχνολογίες της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας στην Εκπαίδευση*, Πανεπιστήμιο Πατρών, πρακτικά 2ου Πανελληνίου Συνεδρίου με Διεθνή Συμμετοχή, Πάτρα Οκτώβρης 2000, σελ. 15-27.

Ράπτης Α. και Ράπτη Α., (2001), *Είναι δυνατόν να αλλάξει η κουλτούρα της μάθησης με την αξιοποίηση των Νέων Τεχνολογιών στην εκπαίδευση; Η σημασία της παιδαγωγικής μόρφωσης των εκπαιδευτικών και η υστέρηση της εκπαιδευτικής πολιτικής στη χώρα μας*. Στο Τσολακίδης (επιμ.) *Η Πληροφορική στην Εκπαίδευση Τεχνικές, Εφαρμογές, Κατάρτιση Εκπαιδευτικών*, Πανεπιστήμιο Αιγαίου, πρακτικά Συνεδρίου, Ρόδος Δεκέμβρης 2001, σελ. 47-70.

Ράπτης Α. και Ράπτη Α., (2002), *Το συνεργατικό πρόγραμμα και τα αποτελέσματα του*. Στο Δημητρακοπούλου (επιμ.) *Οι Τεχνολογίες της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας στην Εκπαίδευση*, Πανεπιστήμιο Αιγαίου, πρακτικά 3ου Πανελληνίου Συνεδρίου με Διεθνή Συμμετοχή, Ρόδος 26-29 Σεπτεμβρίου 2002, τόμος Α, σελ. 85-90.

Ρούσσος, Π., Πολίτης, Π. (2004) Χαρακτηριστικά της προσωπικότητας και στάσεις εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης απέναντι στις ΤΠΕ. Στο Γρηγοριάδου, Μ., Πάπτης, Α., Βοσνιάδου, Σ. Κυνηγός, Χ. (επιμ.) 4^ο Συνέδριο ΕΤΠΕ, Αθήνα.

Σαΐτης Χρ. (1990), *Η συμβολή του management στο χώρο της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης*, Νέα Παιδεία, Αθήνα (56) 39-52.

Σαΐτης, Χ. & Γουρναρόπουλος, Γ. (2001), *Η αναγκαιότητα προγραμματισμού για τη δημιουργία διοικητικών στελεχών στην εκπαίδευση*, Νέα Παιδεία, 75-90.

Σαΐτης, Χ. (2005), *Οργάνωση και διοίκηση της Εκπαίδευσης*, αυτοέκδοση, Αθήνα.

Σαΐτης, Χ. (2007), *Ο Διευθυντής στο σύγχρονο σχολείο: από τη θεωρία στην πράξη*, Αυτοέκδοση, Αθήνα, σελ. 31-88.

Τζιμογιάννης, Α. (2002) «Προετοιμασία του σχολείου της κοινωνίας της πληροφορίας. Προς ένα ολοκληρωμένο μοντέλο ένταξης των Τεχνολογιών της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα», άρθρο στο περιοδικό *Σύγχρονη Εκπαίδευση*, τχ. 122, σσ. 55.65.

Τζωρτζάκης, Κ. και Τζωρτζάκη, Α. (1999), *Οργάνωση και Διοίκηση*, Εκδόσεις Rosili, Αθήνα.

Τσολακίδης, Κ. & Φωκιάλη, (1998) «Η πληροφορική στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση, κοινωνικές και οικονομικές παράμετροι» Τσολακίδης, Κ. (επιμέλεια) (1998) *Η πληροφορική στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση, Πρακτικά Συνεδρίου*, Ρόδος, σσ. 51-65.

Χατζηπαναγιώτου Π., (2001), *Η Επιμόρφωση των Εκπαιδευτικών: ζητήματα Οργάνωσης, Σχεδιασμού και Αξιολόγησης*. Αθήνα: Τυπωθήτω.

Χλαπάνης Γ., (2002b), «Ένταξη των ΤΠΕ στη διδακτική πράξη και προτεινόμενοι τρόποι άμεσης εφαρμογής τους στη διδασκαλία διαφόρων γνωστικών αντικειμένων του Ελληνικού Λυκείου», Εργασία που παρουσιάστηκε στο Μεταπτυχιακό Σεμινάριο του Κύκλου Σπουδών του Εργαστηρίου Μαθησιακής Τεχνολογίας και Διδακτικής Μηχανικής, Ρόδος, Ιούνης 2002.

Χλαπάνη, Γ. (2006) *Δημιουργία κοινοτήτων μάθησης με αξιοποίηση των τεχνολογιών των επικοινωνιών: μελέτη περίπτωσης υλοποίησης επιμορφωτικού προγράμματος εκπαιδευτικών για τις τεχνολογίες της πληροφορίας και των επικοινωνιών στην εκπαίδευση*, Διδακτορική Διατριβή, Πανεπιστήμιο Αιγαίου, Σχολή Ανθρωπιστικών Επιστημών.

Ξενόγλωσση βιβλιογραφία

Anastasiadis, P.S. (2002) *Towards the global information society: the enactment of a regulatory framework as a factor of transparency and social cohesion*. Lecture Notes in Computer Science, 2510, pp. 527-535.

Bangemann, M. (1994), *The Europe and the global information society* Recommendations to the E.U.

Carter, D. (1999), *Extending 'supervisory reach': using new information technology in the teacher education practicum*. Technology, Pedagogy and Education, 8 (3), pp. 321-333.

Day, R. (1998), *An experiment in using the internet in teaching and learning mathematics*, Journal of Education and Technology, vol. 7 (3), pp. 249-258.

Eurydice, the information network on education in Europe, (2001b), *Information and Communication Technology in European Education Systems*. Brussels. Eurydice European Unit.

Fluck Andrew E., (2001), *Some national and regional frameworks for integrating information and communication technology into school education*, Faculty of Education, University of Tasmania Locked Bag 1-370, Launceston, Tasmania, 7250, AUSTRALIA, Educational Technology & Society 4(3) 2001.

Haddad, W., Jurich, S. (2002). *ICT for education: potential and potency*. Στο: Haddad, W., Drexler, A. (επιμ.) *Technologies for education: potentials, parameter, and prospects*. Washington DC: Academy for Educational Development and Paris, UNESCO.

Hargreaves A. (1994), *Changing Teachers, Changing Times*. New York: Teachers College Press.

Harris Susan, Alison Kington , Barbara Lee , (2001) *"ICT and innovative pedagogy examples from case studies in two schools collected as part of the Second Information Technology in Education Study (SITES) in England"*, Paper presented at the British Educational Research Association Annual Conference, University of Leeds, 13-15 September 2001.

Kafai Y. & Resnick M. Constructionism in practice. *Designing, thinking and learning in a digital world*, Lawrence Erlbaum Associates, NJ 1996.

Keegan, D. (1993). *Theoretical principles of distance education*. London: Routledge.

Kozma, R.B. (2005), *IVT, education and economic growth: white paper*. Intel.

Ogborn J., (2002), *Owenship and transformation: teachers using curriculum innovation*. Physics Education, 37 (2), 142-146.

Pfaff, D., Simon, B. (2002), *New Services through integrated e-Government*. Lecture Notes in Computer Science, 2456, pp. 391-394.

Rheingold, H. (2000), *The Virtual Community: Homesteading on the Electronic Frontier*, Revised Edition. MIT Press.

Schelin, S. H. (2003), *E-Government: an overview*. Hershey: Idea Group Publishing, pp 120-137.

Sherry, L. & Billing, S. (2000), *Good online conversation: building on research to inform practice*, Journal of Interactive Learning Research, vol. 11 (1), pp. 85-127.

Simpson, M., Payne, F., Condie, R. (2005) Introducing ICT in secondary schools: a context for reflection on management and professional norms. *Edusational Management Administration and Leadership*, 33 (3), pp. 331-354.

Slanning, K. (2000), *The future school manager: information and communication technology aspects*. Education Media International, 37 (4), pp. 243-249.

Solloway, E. (1993). Reading and writing in the 21st Century. *Communication of the ACM*, 5 (36).

Stoll, L., Fink, D., Earl, L. (2003), *It's about learning, and it's about time*. London: Routledge-Falmer.

Tearle, P. (2004), *A theoretical and instrumental framework for implementing change in ICT in education*. Cambridge Journal of Education, 34 (3), pp. 331-351.

Telem, M. (2001), Computerization of school administration: impact on the principal's role: a case study. *Computers and Education*, 37, pp. 345-362.

Teodoro V.D., (2002), *Embedded technologies in the curriculum: A framework and some examples in science and mathematics education*, 3rd Hellenic ICT Conference with International Participation, Rhodes, Proceedings Volume A, 2002, 39-48.

Trinidad, S. (1997), *Technology: changing the way we think and learn or maintaining the status quo?* Australian Educational Computing, 12(1), 3-8.

UNESCO, (2002b), *Information and Communication Technology in Teacher Education: A Planning Guide*. Paris UNESCO.

Veen, W. (1993) «*How teachers use computers in instructional practice- Four case studies in a Dutch secondary school*» in *Computers & Education*, Vol. 21, Issues 1-2, pp. 1-8.

Veerman, A., Andriessen, J. & Kanselaar, G. (2000), .Learning through synchronous electronic discussion., *Computers and Education*, vol. 34, pp. 269-290, 2000.

Vosniadou, S. & Kollias, V. (2001): "*Information and Communication Technology and the Problem of Teacher Training: Myths, Dreams, and the Harsh Reality*", *Themes in Education*, vol. 2(4), pp.341-365.

Ερωτηματολόγιο

Τα στοιχεία του ερωτηματολογίου θα χρησιμοποιηθούν για τη συγγραφή διπλωματικής εργασίας στο πλαίσιο του μεταπτυχιακού προγράμματος «Διοίκηση και Διαχείριση Εκπαιδευτικών Μονάδων» του Χαροκόπειου Πανεπιστημίου. Το ερωτηματολόγιο είναι ανώνυμο και συμπληρώνεται από διευθυντές/τριες σχολείων πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης.

Γενικά στοιχεία

1. Φύλο: α. Άντρας ☐ β. Γυναίκα ☐

2. Ηλικία:

α. 20-30 ☐ β. 30-40 ☐ γ. 40-50 ☐ δ. 50-60 και άνω ☐

3. Σχολείο υπηρεσίας:/θέσιο

4. Περιοχή σχολείου:

α. 50-1999 κάτοικοι ☐

β. 2000-9999 κάτοικοι ☐

γ. 10.000 και άνω κάτοικοι ☐

5. Χρόνια προϋπηρεσίας ως διευθυντής/τρια:

Τεχνολογικός εξοπλισμός

6. Ως διευθυντής/τρια σχολικής μονάδας διαθέτετε ηλεκτρονικό υπολογιστή (H/Y):

α. ΝΑΙ ☐ β. ΟΧΙ ☐

7. Αν 'ΝΑΙ' για ποιες ενέργειες χρησιμοποιείτε τον H/Y:

α. Ηλεκτρονικό ταχυδρομείο ☐

β. Δακτυλογράφηση-εκτύπωση εγγράφων ☐

γ. Μηχανοργάνωση σχολείου (βαθμολογία μαθητών, τίτλοι σπουδών) ☐

δ. Άλλο, τι;.....

8. Αν 'ΟΧΙ' για ποιο(-ους) λόγο(-ους) δε διαθέτετε H/Y:

α. Έλλειψη χρημάτων για αγορά ☐

β. Έλλειψη τεχνικής υποστήριξης ☐

γ. Έλλειψη χώρου ☐

δ. Άλλο, τι;.....

9. Θεωρείτε απαραίτητη τη χρήση του H/Y στη σχολική διοίκηση:

α. ΝΑΙ ☐ β. ΟΧΙ ☐

10. Αν 'ΝΑΙ' για ποιους λόγους είναι απαραίτητη:

- α. Εξοικονόμηση χρόνου ☐
- β. Δυνατότητα καλύτερης οργάνωσης ☐
- γ. Μείωση του κόστους ☐
- δ. Άλλο, τι;.....

11. Το σχολείο σας διαθέτει τεχνική υποστήριξη για επίλυση προβλημάτων τεχνολογικής φύσεως:

- α. ΝΑΙ ☐ β. ΟΧΙ ☐

12. Αν 'ΝΑΙ' τι είδους τεχνικής υποστήριξης διαθέτετε:

- α. Υποστήριξη από ιδιωτικό φορέα (π.χ. ιδιωτική εταιρεία) ☐
- β. Υποστήριξη από δημόσιο φορέα (π.χ. Π.Λ.Η.Ν.Ε.Τ.) ☐
- γ. Από συνάδελφο (με ειδικότητα πληροφορικής ή με γνώσεις πληροφορικής) ☐
- δ. Άλλο, τι;.....

13. Υπάρχει δυνατότητα πρόσβασης στο διαδίκτυο (internet) από το σχολείο σας:

- α. ΝΑΙ ☐ β. ΟΧΙ ☐

14. Το σχολείο σας διαθέτει ηλεκτρονικό ταχυδρομείο (MAIL):

- α. ΝΑΙ ☐ β. ΟΧΙ ☐

15. Το σχολείο σας διαθέτει ιστοσελίδα:

- α. ΝΑΙ ☐ β. ΟΧΙ ☐

16. Εάν 'ΝΑΙ' τι περιλαμβάνει:

- α. Γενικές πληροφορίες για το σχολείο ☐
- β. Ανακοινώσεις σε θέματα ενδιαφέροντος των εκπαιδευτικών ☐
- γ. Πληροφορίες για τους γονείς ☐
- δ. Πληροφορίες για τους μαθητές ☐
- ε. Άλλο τι;.....

Επιμόρφωση

17. Σε ποιο βαθμό είστε εξοικειωμένοι με τον Η/Υ;

α. Πάρα πολύ ☐

β. Αρκετά ☐

γ. Μέτρια ☐

δ. Λίγο ☐

ε. Καθόλου ☐

18. Έχετε παρακολουθήσει σεμινάρια-μαθήματα σχετικά με τη χρήση Η/Υ;

α. ΝΑΙ ☐

β. ΟΧΙ ☐

19. Εάν 'ΝΑΙ' σε ποιο βαθμό μείνατε ικανοποιημένοι;

α. Πάρα πολύ ☐

β. Αρκετά ☐

γ. Μέτρια ☐

δ. Λίγο ☐

ε. Καθόλου ☐

20. Εάν 'ΟΧΙ', σε ποιο βαθμό θα σας ενδιέφερε να παρακολουθήσετε επιμορφωτικά σεμινάρια για τη χρήση Η/Υ στα διοικητικά θέματα σχολικών μονάδων;

α. Πάρα πολύ ☐

β. Αρκετά ☐

γ. Μέτρια ☐

δ. Λίγο ☐

ε. Καθόλου ☐

21. Θεωρείτε ότι είναι απαραίτητη η επιμόρφωση διευθυντών για θέματα Η/Υ;

α. ΝΑΙ ☐

β. ΟΧΙ ☐

22. Αν 'ΝΑΙ' θεωρείτε ότι η παρακολούθηση επιμορφωτικών σεμιναρίων θα έπρεπε να είναι;

α. Υποχρεωτική ☐

β. Προαιρετική ☐

23. Ποιος πιστεύετε ότι είναι ο πιο αποτελεσματικός τρόπος επιμόρφωσης;

α. Σεμινάρια επιμόρφωσης από δημόσιους φορείς (π.χ. Ινστιτούτο Επιμόρφωσης) ☐

β. Μαθήματα στα πλαίσια της Πανεπιστημιακής εκπαίδευσης ☐

γ. Μαθήματα εξ' αποστάσεως ☐

δ. Προσωπική ενασχόληση ☐

ε. Άλλο, τι;.....

24. Πώς θα προτιμούσατε να πραγματοποιούνται τα επιμορφωτικά σεμινάρια;

α. Ενδοσχολικά, στο πλαίσιο του ωραρίου σας ☐

β. Εκτός σχολείου, απογευματινές ώρες ☐

γ. Το Σαββατοκύριακο ☐

δ. Άλλο, τι;.....

25. Κατά την άποψή σας η παρακολούθηση επιμορφωτικών σεμιναρίων θα έπρεπε να πραγματοποιείται για τα διοικητικά στελέχη:

α. Κάθε μήνα ☐

γ. Κάθε χρόνο ☐

β. Κάθε 6 μήνες ☐

δ. Άλλο, τι;.....

26. Το πρόγραμμα της επιμόρφωσης θα προτιμούσατε να βασίζεται:

α. Στην παροχή γενικών γνώσεων σχετικά με τη χρήση Η/Υ ☐

β. Στην παροχή εξειδικευμένων γνώσεων βάσει των αναγκών σας ως διευθυντής/τρια
σχολικής μονάδας ☐

γ. Άλλο, τι;.....

Προτάσεις διευθυντών

27. Τι έχετε να προτείνετε για την αξιοποίηση του τεχνολογικού εξοπλισμού στο σχολείο σας;

α. Ως προς τις διοικητικές εργασίες;

.....
.....
.....

β. Ως προς την επιμόρφωση;

.....
.....
.....

